

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

6/2018. (VI. 27.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról, és a jogszerűen letelepedett nem magyar állampolgárok névváltoztatási eljárásával kapcsolatos, mulasztásban megnyilvánuló alaptörvényellenesség megállapításáról.....	1224
3236/2018. (VII. 9.) AB határozat	a Nyíregyházi Törvényszék 1.Bf.304/2017/3. számú, valamint a Nyíregyházi Járásbíróság 18.B.1810/2016/3. számú ítéletei alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről	1238
3237/2018. (VII. 9.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1244
3238/2018. (VII. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1250
3239/2018. (VII. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1253
3240/2018. (VII. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1257
3241/2018. (VII. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1262
3242/2018. (VII. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz eljárás megszüntetéséről	1267
2/2018. (VI. 28.) elnöki utasítás	egyesbírók kijelöléséről	1268

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 6/2018. (VI. 27.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról, és a jogszerűen letelepedett nem magyar állampolgárok névváltoztatási eljárásával kapcsolatos, mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Sulyok Tamás* és *dr. Szívós Mária* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 36.Kpk.45.927/2016/4. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság – hivatalból eljárva – megállapítja, hogy az Alaptörvény II. és XV. cikk (2) bekezdését sértő, mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenes helyzet áll fenn annak következtében, hogy a jogalkotó nem szabályozta a jogszerűen letelepedett nem magyar állampolgárok névváltoztatási eljárását.

Az Alkotmánybíróság ezért felhívja az Országgyűlést, hogy jogalkotási feladatának 2018. december 31-ig legyen eleget.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, amelyben kérte a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 36.Kpk.45.927/2016/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Az indítványozó külföldi állampolgár, akit egy korábbi eljárásban Magyarországon menekültként ismertek el arra figyelemmel, hogy a nemi identitása (transzszexualitása) miatt hazájában üldöztetésnek volt kitéve. Az indítványozó 2016. március 6-án kérelmet nyújtott be neme megváltoztatása iránt a Bevándorlási és Állampolgári Hivatalhoz (a továbbiakban: BÁH), amelyben előadta, hogy a hazájában kiállított iratai szerint nő, azonban ezen megjelölés nem tükrözi valós nemi identitását. A BÁH március 30-án kelt levelében tájékoztatta a kérelmezőt a vonatkozó jogi szabályozás hiányosságairól, valamint arról, hogy az Emberi Erőforrások Minisztériuma (a továbbiakban: EMMI) a kialakított gyakorlat alapján az ügyfél által csatolt egészségügyi dokumentációk alapján javasolhatja a nem megváltoztatásának anyakönyvbe történő bejegyzését, amely jelen esetben nem történt meg. Tájékoztatta továbbá, hogy alakszerű határozat nem születik a nem megváltoztatásáról, mivel a döntést egyetlen jogszabály sem telepíti valamely hatóságra, hanem a „neme” adat megváltozásának a születési anyakönyvi bejegyzésben történő átvezetése tekinthető döntésnek.
- [3] Az indítványozó kérelmére ezt követően a BÁH 106-D-1645/2016. számú jogerős végzésével a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította, arra való hivatkozással, hogy a nem megváltoztatására irányuló kérelem elbírálására nem rendelkezik hatáskörrel, és az „adatváltozást” egészségügyi szakvélemény alapján az illetékes anya-

könyvvezető „vezeti át” a születési anyakönyvön. Az indítványozónak azonban nincs magyarországi születési anyakönyvi bejegyzése, ezért az ügy anyakönyvvezetőhöz való áttételére sincs lehetőség.

- [4] A BÁH végzésével szemben az indítványozó bírósági felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelyet a bíróság elutasított. A bíróság a végzésben megállapította, hogy magyar állampolgárok esetében lehetséges a nemváltoztatás jogi elismerése, azonban az erre vonatkozó eljárásra az anyakönyvezési feladatok ellátásának részletes szabályairól szóló 32/2014. (V. 19.) KIM rendelet (a továbbiakban: Ar.) 27. §-ban foglaltakon kívül nincs külön jogi szabályozás. Az eljárás rendjét a kérelmezett, valamint az EMMI között kialakult gyakorlat határozza meg, amely szerint a nem jogi elismerése egészségügyi szakmai kérdés, amelyhez orvosi szakvélemények beszerzése szükséges. A nem jogi elismerése az EMMI Egészségpolitikai Főosztálya által kiállított szakvélemény alapján történik, a személyadatok átvezetése pedig az anyakönyvi eljáráshoz kapcsolódik.
- [5] A bíróság rögzítette, hogy az anyakönyvi eljárásról szóló 2010. évi I. törvény (a továbbiakban: At.) 69/B. § (1) bekezdése szerint az elektronikus anyakönyv személyazonosító adatok nyilvántartása tartalmazza többek között az érintett születési családi és utónevét, valamint ezen adatok megváltozását. A bíróság megállapítása szerint ez a jogszabályhely képezi alapját a nem megváltoztatására irányuló eljárásnak. Emellett az Ar. 27. §-a rögzíti, hogy a névváltoztatásért felelős anyakönyvi szerv a nem megváltoztatásával összefüggésben történt névváltoztatásról haladéktalanul értesíti a születést nyilvántartó anyakönyvvezetőt a nem megváltoztatásának az anyakönyvi nyilvántartásba történő bejegyzése érdekében.
- [6] A bíróság szerint jelenleg nincs olyan jogszabály, amely a nemváltoztatási kérelem tekintetében meghatározná az érdemi döntés meghozatalásra jogosult hatóságot. Kiemelte azonban, hogy az EMMI-nek az eljárásban meghatározott szerepe van, ugyanakkor feladatai, hatáskörei jogszabályban nem tisztáztak, annak ellenére, hogy az általa kialakított szakvéleményen alapszik a nem megváltoztatásának az átvezetése. A bíróság álláspontja szerint a jelenlegi szabályozás szerint a nem változásával kapcsolatos döntésnek az minősül, amikor az anyakönyvvezető az anyakönyvi bejegyzést teljesíti, azonban ténylegesen az EMMI által kiállított szakvélemény alapozza meg az elismerést. A bíróság szerint az Ar. 27. §-a azt támasztja alá, hogy a kérelmek elbírálásáról nem születik alakszerű hatósági döntés, ugyanis a nyilvántartó anyakönyvvezető a nem megváltoztatását a központi anyakönyvi szerv értesítése alapján jegyzi be az anyakönyvi nyilvántartásba. A döntés tehát maga a – magyar – születési anyakönyvi bejegyzés, amit az anyakönyvvezető hoz meg az anyakönyvi bejegyzés teljesítésével.
- [7] A bíróság rögzítette továbbá, hogy a kérelmező nem magyar állampolgár, hanem Magyarországon menekült státusszal rendelkező külföldi állampolgár, akinek Magyarországon nincs születési anyakönyvi bejegyzése, így esetében a magyar állampolgárok vonatkozásában alkalmazott gyakorlat nem alkalmazható. A nem megváltoztatására vonatkozó adat, valamint az ezzel összefüggésben bekövetkezett utónév-módosítás tehát nem jegyezhető be. A bíróság álláspontja szerint sem az eljáró hatóságnak, sem az eljáró bíróságnak nem feladata a jogalkotás, illetőleg a joghézagok, a hiányzó speciális szabályozásnak a pótlása a meglévő jogszabályok értelmezése útján.
- [8] 2. Az indítványozó szerint a bíróság végzése sérti az Alaptörvény II. cikkébe foglalt emberi méltósághoz, és az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésébe foglalt magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jogát, mert a bíróság a jogszabály engedte értelmezési mozgástér keretein belül nem vette figyelembe, hogy alapjog korlátozása kizárólag a szükséges és arányos mértékben lehetséges. A bíróság végzése az indítványozó álláspontja szerint sérti az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésébe foglalt diszkriminációtilalmat, mert az alapjog korlátozása arra hivatkozással történt, hogy az indítványozó nem magyar állampolgár. Az indítványozó szerint továbbá, a bírói végzés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes eljáráshoz való jogot, mert az eljáró bíróság indokolás nélkül rögzítette, hogy a kérelmező nem bizonyította kétséget kizáróan, hogy a hatósági határozat jogszabálysértő.
- [9] Az indítványozó hivatkozott az 58/2001. (XII. 7.) AB határozat rendelkező részére, amely szerint a névjog az emberi méltóságból levezethető alapjog. A határozat indokolása külön rámutat arra, hogy alapvető jognak minősül a transzszexuálisok esetében a névváltoztatáshoz való jog. Az Alaptörvény hatálybalépését követően pedig a 27/2015. (VII. 21.) AB határozat a névjoggal összefüggésben kialakult korábbi gyakorlatot megerősítette.
- [10] Az indítványozó álláspontja szerint az emberi méltósághoz való jog mint alapvető jog mindenkit megillet állampolgárságtól, illetve idegenrendészeti státuszától függetlenül. Ennek megfelelően az indítványozónak mint külföldi állampolgársággal rendelkező, Magyarországon menekültként elismert személynek a név és a nem jogi

megváltoztatásához az Alaptörvény II. cikkében elismert, az emberi méltósághoz való jogból levezetett joga van.

- [11] Az indítványozó álláspontja szerint a névjog az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében elismert, a magán- és a családi élet tiszteletben tartásához való jogból is következik. Ehhez kapcsolódóan az indítványozó hangsúlyozta, hogy az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) esetjoga az Emberi Jogok Európai Egyezmény 8. cikkéből vezeti le a transzszexuális személyeknek a nemük jogi megváltoztatásához való jogát (*Christina Goodwin kontra Egyesült Királyság* [GC] (28957/95), 2002. július 11.).
- [12] Az indítványozó szerint a támadott végzés sérti az Alaptörvény II. cikkét és VI. cikk (1) bekezdését azáltal, hogy az alapjog-korlátozás nem felel meg a szükségesség követelményének. Az alapjog-korlátozás szükségessége akkor áll meg, ha másik alapvető jog, alkotmányos intézmény vagy érdek érvényesülése elkerülhetetlenné teszi az alapvető jog korlátozását. Az indítványozó álláspontja szerint a születési anyakönyv bejegyzésének kijavítása nem elengedhetetlenül szükséges az indítványozó kérelmének teljesítéséhez. Nincsen egyetlen olyan hatályos jogszabályi rendelkezés sem, amely a nem jogi megváltoztatásáról hozott döntést azonosítaná a születési anyakönyv bejegyzésének kijavításával. Sőt, az Ar. 27. §-a kifejezetten elválasztja egymástól a transzszexuális személyek névváltoztatásáról hozott döntést a névváltoztatásról hozott határozat alapján történő anyakönyvi bejegyzéstől. Az indítványozó nevét és nemét közhitelesen tartalmazza a személyadat- és lakcímnnyilvántartás. Az indítványozó szerint nincsen akadályja annak, hogy a névváltoztatásról hozott döntés alapján az indítványozó nevét és nemét a személyadat- és lakcímnnyilvántartásban átvezessék. Ennek megfelelően nincs olyan másik alapvető jog, alkotmányos intézmény vagy érdek, amelynek érvényesülése elkerülhetetlenné tenné az indítványozó emberi méltósághoz, illetve magán- és családi élet tiszteletben tartásához való alapvető jogának korlátozását és az ebben megnyilvánuló megkülönböztetést.
- [13] Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény II. cikke és VI. cikk (1) bekezdése olyan alapvető jogokat részesít védelemben, amelyeket az Alaptörvény nem csak a magyar állampolgárok számára biztosít. Következésképp a név- és nemváltoztatás mint az emberi méltóságból és a magán- és a családi élet tiszteletben tartásához való jogból levezetett jogok nem magyar állampolgárok számára történő korlátozása az indítványozó álláspontja szerint sérti az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében deklarált diszkriminációtilalmat is. Ennek oka, hogy a bíróság az indítványozó utónév és nem jogi változtatására irányuló kérelmének elbírálására során arra jutott, hogy egyetlen magyar szerv sem rendelkezik hatáskörrel, így tartalmilag megfosztotta az indítványozót az utónév és a nem jogi megváltoztatásának lehetőségétől.
- [14] Az indítványozó álláspontja szerint a bíróságnak azonosítania kellett volna az ügy alapjogi vonatkozásait, és a vonatkozó jogszabályokat úgy kellett volna értelmeznie, hogy az alapjog korlátozását a szükséges és arányos mértékű beavatkozás szintjére szorítsa. Az indítványozó szerint a hatályos jogszabályoknak adható olyan értelmezés, amely biztosítaná az indítványozó számára az emberi méltósághoz való jog, valamint a magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog diszkriminációmentes érvényesülését. Sem a hatósági döntés, sem a bírósági végzés nem jelöl meg olyan tételes jogi rendelkezést, amely mérlegelést nem tűrően kizárná az indítványozó név és nem jogi megváltoztatására irányuló kérelmének elbírálását.
- [15] Az indítványozó szerint az eljáró bíróság a végzésében semmilyen indokát nem adta annak, hogy miért nem látta követhetőnek az indítványozó kérelmében szereplő, az alapvető jog érvényesülését biztosító jogértelmezést; megelégedett annak indokolás nélküli rögzítésével, hogy a kérelmező „nem bizonyította kétséget kizáró módon” a BÁH végzésének jogszabályellenességét. Ez az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére vezetett. Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdéséből és a XXVIII. cikkéből a bíróságnak az a kötelezettsége keletkezik, hogy ha jogértelmezési úton, tételes jogszabály megsértése nélkül van lehetőség az alapvető jog érvényesítésére, akkor ezt a jogértelmezést kell a bíróságnak alkalmaznia. Ezzel ellentétben a támadott végzésben az eljáró bíróság az ügy alapjogi vonatkozásait teljes egészében, és indokolás nélkül figyelmen kívül hagyta, a szükségességi-arányossági mérlegelést semmilyen formában nem végezte el.
- [16] Az indítványozó megjegyzi azt is, hogy a BÁH végzésében és a támadott bírósági végzésben megjelenő jogértelmezés elfogadása azzal az abszurd következménnyel járna, hogy az indítványozónak a transzszexualitása miatti név-, és nemváltoztatási kérelmét az állampolgársága szerinti államban kellene kezdeményeznie, vagyis éppen ott, ahol a magyar állam által is elismerten transzszexualitása miatt üldöztetésnek volt kitéve.

II.

[17] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák.”

„XV. cikk (2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

[18] 2. A menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény érintett rendelkezései:

„10. § (1) A menekültet, ha törvény vagy kormányrendelet kifejezetten eltérően nem rendelkezik – a (2) és (3) bekezdésben foglalt kivétellel –, a magyar állampolgár jogai illetik meg, és kötelezettségei terhelik.”

[19] 3. Az Ar. érintett rendelkezése:

„27. § A névváltoztatásért felelős anyakönyvi szerv a nem megváltoztatásáról, valamint az ennek következtében szükséges utónév módosításáról a nem megváltozását támogató egészségügyi szakvélemény beérkezését követő 8 napon belül értesíti a születést nyilvántartó anyakönyvvezetőt az anyakönyvi nyilvántartásban történő átvezetés érdekében. A nyilvántartó anyakönyvvezető a nem megváltozását a névváltoztatásért felelős anyakönyvi szerv alapiratnak minősülő értesítése és az egészségügyi szakvélemény hitelesített fénymásolata alapján jegyzi be az anyakönyvi nyilvántartásba.”

[20] 4. az anyakönyvezési feladatok ellátásának részletes szabályairól szóló 429/2017. (XII. 20.) Korm. rendelet érintett rendelkezése:

„7. § A névváltoztatásért felelős anyakönyvi szerv a nem megváltoztatásáról, valamint az ennek következtében szükséges utónév módosításáról a nem megváltozását támogató egészségügyi szakvélemény beérkezését követő 8 napon belül értesíti a születést nyilvántartó anyakönyvvezetőt az anyakönyvben történő átvezetés érdekében. A nyilvántartó anyakönyvvezető a nem megváltozását a névváltoztatásért felelős anyakönyvi szerv alapiratnak minősülő értesítése és az egészségügyi szakvélemény hitelesített fénymásolata alapján jegyzi be az anyakönyvbe.”

[21] 5. Az At. érintett rendelkezései:

„69/B. § (1) A személyazonosító adatok nyilvántartása tartalmazza

[...]

b) az érintett

ba) születési családi és utónevét,

bb) születési helyét,

bc) születési idejét, ennek hiányában életkorát,

bd) személyi azonosítóját,

be) nemét,

bf) anyjának születési családi és utónevét,

bg) apjának születési családi és utónevét,

bh) igazolt nem magyar állampolgárságát, hontalanságát vagy ismeretlen állampolgárságát, magyar állampolgárságának megszerzését vagy megszűnését, valamint a magyar állampolgárság megszűnése után megszerzett külföldi állampolgárságot, ha az érintettnek a megszűnés után Magyarországon anyakönyvi eseménye történik; hazai anyakönyvezés esetén a gyermek magyar állampolgárság megszerzésének idejét, valamint előző állampolgárságát;

bi) házassági nevét,

bj) családi állapotát,

c) annak a házassági névviselési formának a megjelölését, amelynek viselésére az érintett törvény vagy bírósági határozat alapján nem jogosult,

d) a b) pontban foglalt adatok változását,

[...]

(3) Nem vezethető át adatváltozásként a szülők neme adatának és ahhoz kapcsolódóan az utónevének megváltozása a gyermek személyazonosító adatainál.

(4) A nem megváltozásának anyakönyvbe való bejegyzését meg kell tagadni, ha az érintett személy házassága vagy bejegyzett élettársi kapcsolata fennáll.”

III.

[22] Az indítvány nem megalapozott.

[23] 1. Az Alkotmánybíróság először megvizsgálta, teljesültek-e az indítvány befogadhatóságának az Abtv.-ben meghatározott feltételei. Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

[24] Az Alkotmánybíróság tanácsa 2017. június 13-i tanácsülésén megállapította, hogy az indítvány a befogadási feltételeknek megfelel, ezért azt befogadta.

[25] 2. Az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. E szerint az Alkotmánybíróság őrökdi a szakjogi értelmezések alkotmányossága fölött, és szükség esetén kijelöli az értelmezés követendő irányát, illetve alkotmányos határait. Erre szolgál az alkotmányjogi panasz intézménye, amely alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. E tekintetben az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény 28. cikkének érvényesítésére szolgáló jogintézmény, amely szerint a bíróságok a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A bíróságoknak a szakjogi szabályok engedte értelmezési mozgástéren belül kell érvényre juttatniuk a releváns alkotmányossági követelményeket {Vö. 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17]–[18]}.

[26] Az Alaptörvény 28. cikke közvetlen kapcsolatban áll az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésével, amely szerint „AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.” E védelmi kötelezettség az állam minden szervével szemben, így a jogalkotó és a bíróságok vonatkozásában is érvényesül.

[27] A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 1. § (2) bekezdése szerint „a bíróságok a jogalkalmazási tevékenységük során biztosítják a jogszabályok érvényesülését”. A jogszabályokat az Alaptörvény T) cikk (2) bekezdése sorolja fel, amely szerint jogszabály „a törvény, a kormányrendelet, a miniszterelnöki rendelet, a miniszteri rendelet, a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendelete, az önálló szabályozó szerv vezetőjének rendelete és az önkormányzati rendelet. Jogszabály továbbá a Honvédelmi Tanács rendkívüli állapot idején és a köztársasági elnök szükségállapot idején kiadott rendelete.” A T) cikk (3) bekezdése szerint jogszabály nem lehet ellentétes az Alaptörvénnyel. Az R) cikk (1) bekezdése szerint az Alaptörvény Magyarország jogrendszerének alapja. Az Alaptörvény tehát elkülönül a jogforrási hierarchiában alatta lévő jogszabályoktól, és ezt az elkülönülést az Alaptörvény több cikke is alátámasztja [C) cikk (3) bekezdése, R) cikk (2) bekezdés, T) cikk (2) bekezdés, 28. cikk második mondata].

- [28] E különbségtétel összefüggésben áll az Alaptörvény 28. cikk első mondatában szereplő – az Alaptörvény jogértelmezésen keresztül megvalósuló, vagyis az Alaptörvény közvetett hatályosulását előíró – parancsával. Az Alaptörvény közvetett érvényesülését fejezi ki a Bszi. jogalkalmazásra vonatkozó előírása, amely szerint a bíróságok jogalkalmazási tevékenységük során jogszabályokat alkalmaznak. Azaz a bíróságok nem közvetlenül az Alaptörvény alapján járnak el, az nem ad jogalapot az eléjük vitt jogviták eldöntésére, hanem az alkalmazott jogszabályok helyes értelmezését determinálja: amennyiben egy jogszabálynak többféle értelmezés adható, a bírónak azt kell kiválasztania, amelyik az Alaptörvénynek megfelelő, függetlenül attól, hogy az állam és egyének közti vertikális jogviszonyról, vagy pedig magánfelek közti horizontális jogviszonyokról kell döntenie.
- [29] Fentiekből következően az Alaptörvény értékrendjét a jogszabályok, illetve a jogszabályok alkotmánykonform értelmezései juttatják érvényre. Ha jogvitában a jogszabálynak ilyen értelmezése nem adható, a bíró az Abtv. 25. cikk (1) bekezdése alapján az eljárást felfüggeszti és az Alkotmánybírósághoz fordul. Egyéb esetben a bíró döntést hoz, és a bíró adta jogértelmezést alkotmányjogi panasz eljárás kezdeményezése esetén az Alkotmánybíróság alkotmányossági szempontból felülvizsgálja. Értelmezési mozgástér esetén az Alkotmánybíróság az alkalmazott norma alkotmányossági hibáit vagy hiányosságait a norma kíméletével is orvosolhatja, és alkotmányos követelmény megállapításával a norma értelmét pontosíthatja {Vö. 34/2017. (XII. 11.) AB határozat, Indokolás [19]}.
- [30] Az Alkotmánybíróság alkotmányossági felülvizsgálata az Alaptörvényben foglalt alapjogi szempontok érvényesülésének végső kontrollja. Míg a bíróságok a jogszabály engedte értelmezési mozgástér határait nem léphetik át, addig az Alkotmánybíróság az alkalmazott norma alkotmányossági problémáit is orvosolhatja. Ennek elérése érdekében az Alkotmánybíróság alkotmányos követelményben rögzítheti az alkalmazandó jogszabály Alaptörvénynek megfelelő értelmezését, ennek azonban Alaptörvényben rögzített korlátja van, az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése, amely szerint a magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik. Az alkotmányos követelmény ugyanis „nem új szabály, hanem közvetlenül és egyértelműen az Alaptörvény valamely rendelkezésén alapuló, abban eleve benne rejlő helyes értelmezés, amelyet az Alkotmánybíróság csak felismer és kimond” {25/2017. (X. 17.) AB határozat, Indokolás [22]}. Alkotmányos követelmény meghatározásának korlátja, „hogy az Alkotmánybíróság nem tulajdoníthat olyan tartalmat egy normának, ami abból nem olvasható ki, ezzel ugyanis jogalkotói feladatokat vonna el, illetve az autentikus jogalkotói értelmezést sem írhatja felül ezzel az eszközzel. Mindezekon túl, a követelménynek értelemszerűen alkalmasnak kell lennie arra, hogy az alaptörvény-ellenes helyzetet az Alaptörvénynek megfelelően rendezze” {25/2017. (X. 17.) AB határozat, Indokolás [23]}.
- [31] Más a helyzet azonban, ha a jogrendszerben nem áll rendelkezésre olyan jogszabály, amit a bíró értelmezhetne. A bírósági eljárásban alkalmazandó jogszabály és értelmezés híján nem lehet érvényre juttatni az Alaptörvényt: nem áll elő olyan konkuráló értelemezések közötti választási kényszer, amelynek eldöntéséhez az Alaptörvény rendelkezései és az Alkotmánybíróság irányadó értelmezése segítséget nyújthatnak. A bíró a jogszabályi keretektől nem szakadhat el. Mindezt a bírói függetlenséggel összefüggésben vizsgálta már az Alkotmánybíróság és arra a következtetésre jutott, hogy a bírói függetlenségnek a törvényeknek való alávetettség nem korlátja, hanem a biztosítéka: „a bírónak a határozatait a jogszabályok alapján kell meghoznia. Ha a törvénynek való alávetettségtől a bíróság eloldja magát, saját függetlenségének egyik tárgyi alapját vonja el. A vonatkozó jogszabályokat be nem tartó bíróság lényegében visszaél saját függetlenségével, amely adott esetben ezen keresztül a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét okozhatja. Az a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem fér össze a jogállamiság alapelvével” {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [23]}.
- [32] Jelen esetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a fent említett második helyzet, a szabályozási hiány esete áll fenn: a bíróság jogértelmezése szerint nincs irányadó jogszabály, amelyet a konkrét esetben alkalmazhatott volna, ezért önmagában az Alaptörvény egyes rendelkezéseire alapított kérelmet nem vehette figyelembe, mivel nem egy meglévő jogszabály alapjogokat érvényre juttató vagy azt kizáró értelmezései között kellett választania. Mindemellett a bíróság megvizsgálta a konkrét ügy vonatkozásait, utalt arra, hogy a jogi szabályozás hiányában kialakult gyakorlat által megkövetelt egészségügyi dokumentációt az indítványozó kérelméhez nem csatolta. Hivatkozott az Alapvető Jogok Biztosa AJB-883/2016. számú jelentésében (a továbbiakban: AJB Jelentés) foglaltakra, és részletesen bemutatta a közigazgatási hatóság hatáskör hiányára hivatkozó elutasító határozatát, amelynek eljárási előzménye egy tájékoztató levél kibocsátása volt.

- [33] Ezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy miközben az indítványozó a jogszabály engedte értelmezési mozgástér alapjogokat leginkább érvényrejtető értelmezésének elvetését panaszolja, addig mind a közigazgatási hatóság, mind a bíróság a jogi szabályozás hiányosságait hangsúlyozták. Az indítványozó azzal érvel, hogy alapjogsérelmet okoz az, hogy a bíróság a nem jogi elismerésére nem a névmódosítás általános szabályait alkalmazza, a szabályozást nem értelmezi kellően kiterjesztően ahhoz, hogy a menekült státuszából eredő születési anyakönyvi kivonat hazai fellelhetősége híján más módon is lehetővé váljék a nem jogi elismerése, akár önmagában a névmódosítási eljárás elvégzésével.
- [34] Az Alkotmánybíróság az ügyel összefüggésben a következő megállapítóra jutott. Bár a hatályos szabályozás a nem jogi elismerését speciális névváltoztatási eljárásként kezeli, annak tárgya az intimszféra lényeges tartalmát, illetve az emberi méltóság belső magját érinti. Az ügyben eljáró bíró ugyanakkor nem jutott alaptörvény-ellenes következtetésekre akkor, amikor a jogi szabályozás hiányosságai miatt a közigazgatási hatóság hatáskör hiányát megállapító határozata elleni felülvizsgálati kérelmet elutasította, mivel az irányadó jogszabályok értelmezése útján nem lehetett az alapügyet elbírálni, ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt elutasította.

IV.

- [35] 1. Az Alkotmánybíróság objektív alkotmányvédő funkciójából eredően, az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszban felvetett alkotmányossági problémát értelmezési kérdés esetén a bírósági döntés megsemmisítésével vagy alkotmányos követelmény meghatározásával, míg jogszabály, és így értelmezési kérdés hiányában pedig alaptörvény-ellenes mulasztás megállapításával oldhatja meg.
- [36] Az Abtv. 46. § (1) bekezdése szerint, ha az Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során folytatott eljárásában a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását állapítja meg, a mulasztást elkövető szervet – határidő megjelölésével – felhívja feladatának teljesítésére. A jogalkotói feladat elmulasztásának minősül, ha a jogi szabályozás Alaptörvényből levezethető lényeges tartalma hiányos.
- [37] 2. Az Alaptörvény XV. cikkével összefüggésben az Alkotmánybíróság a 30/2017. (XI. 14.) AB határozatban megállapította, hogy „[a]z indítványt az Alkotmánybíróság alapjogi érintettség és az egyén védett tulajdonságainak állított sérelme esetében a XV. cikk (2) bekezdése alapján, míg egyéb jogok esetében a XV. cikk (1) bekezdése alapján bírálja el.” Ehhez hasonlóan foglalt állást az Alkotmánybíróság a 32/2015. (XI. 19.) AB határozatban is, amelyben megállapította, hogy „[a] magánszemély indítványozók kérelmüket az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésére alapították [...] A Tv. hatályának meghatározása által teremtett differenciálás azonban nem köthető egyetlen, az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése szerinti tulajdonsághoz sem. Ebből következően a támadott jogszabályi rendelkezés alkotmányosságát nem az Alaptörvény XV. cikk (2), hanem az (1) bekezdése alapján kell megítélni” {32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [79]}” (Indokolás [49]).
- [38] Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése az alapjogok egyenlőségét és a diszkrimináció tilalmát tartalmazza. „A tételesen felsorolt tulajdonságok mellett az „egyéb helyzet szerinti különbségtétel” fordulat nyújt garanciát ahhoz, hogy az előre nem látható, de a felsorolásban szereplő tulajdonságokhoz döntő hasonlóságot mutató helyzetben élő személyeket se érhesse hátrányosan sújtó különbségtétel. Ez a fordulat ad lehetőséget az Alkotmánybíróságnak arra, hogy a társadalom aktuális változásaira időszerűen reagálva mindig maga határozhassa meg, melyek a társadalom sérülékeny csoportjai, vagyis mely csoporthoz tartozók tekinthetők kiszolgáltatottnak, kirekesztettnek, illetve folyamatos, és indokolatlan hátránnyal sújtottaknak. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése ennek megfelelően egy nyílt felsorolást tartalmaz, ám ez a nyílt felsorolás korlátlanul nem bővíthető. Nem nyújt ugyanis védelmet olyan személyeknek, akiket valamely szabály éppen hátrányosan érint, de mégsem diszkriminál. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében garantált diszkriminációtilalom ugyanis csupán olyan élethelyzeteket ölelhet át, amelyekben az emberek önazonosságát, identitását meghatározó lényegi tulajdonságuk miatt előítéllettel, vagy társadalmi kirekesztéssel néznek szembe. Vagyis a diszkriminációtilalom alkotmányos klauzulája elsődlegesen a társadalom személyben rejlő és tetszés szerint nem változtatható tulajdonság mentén elkülönülő csoportjainak védelmét szolgálja” {3206/2014. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [27]; megerősítette a 30/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [52]}.
- [39] A legtöbb alapjogsértés vizsgálható tehát az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése alapján, mivel eszerint az alapjogokat mindenféle faji, szín szerinti, nemi, fogyatékoság szerinti, nyelvi, vallási, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti megkülönböztetés nélkül

biztosítani kell mindenkinek. Az alapjogok esetében ugyanakkor az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti alapjogi teszt a mérvadó a korlátozhatóságuk tekintetében, és elsődlegesen az garantálja, hogy az alapjogok biztosításában ne lehessen ilyen megkülönböztetéseket alkalmazni. Ez azt jelenti, hogy nem fogadható el szükségesnek olyan alkotmányos cél, amely diszkriminációt valósít meg, és arányosnak az olyan korlátozás, amely diszkriminatív helyzetet eredményez.

- [40] 3. Az Alaptörvény II. cikke alapján az emberi méltóság sérthetetlen; minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépését követően az emberi méltósághoz való joghoz kapcsolódó alkotmánybírósági határozatokat megerősítette, és megállapította, hogy „[a]z Alaptörvény az Alkotmánynál is erősebben hangsúlyozza az emberi méltóság megalapozó szerepét értékrendjében: az emberi méltóságot kifejezetten „sérthetlenné” nyilvánítja” {11/2014. (IV. 4.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [41] Az emberi méltósághoz való jognak számos részeleme, részjogosultsága van, amelyek belső magja korlátozhatatlan (vö. 7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [24]; 28/2014. (IX. 29.) AB határozat, Indokolás [36]; 3001/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás [27], [41]). Ilyen, az emberi méltósághoz való jogból levezethető alapvető jog a névjog.
- [42] A 13/2013. (VI. 17.) AB határozatban az Alkotmánybíróság a következőképpen foglalt állást. „A hazai és európai alkotmányjogi fejlődés eddig megtett útja, az alkotmányjog szabályszerűségei szükségképpen hatással vannak az Alaptörvény értelmezésére is. Az Alkotmánybíróság az újabb ügyekben vizsgálendő alkotmányjogi kérdések kapcsán felhasználhatja a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket és alkotmányossági összefüggéseket, ha az Alaptörvény adott szakaszának az Alkotmánnyal fennálló tartalmi egyezése, az Alaptörvény egészét illető kontextuális egyezősége, az Alaptörvény értelmezési szabályainak figyelembevétele és a konkrét ügy alapján a megállapítások alkalmazhatóságának nincs akadálya, és szükségesnek mutatkozik azoknak a meghozandó döntése indoklásába történő beillesztése.” (Indokolás [32]).
- [43] A névhez való joggal összefüggésben az Alkotmánybíróság 27/2015. (VII. 21.) AB határozatában „az Alkotmánybíróság áttekintette a kérdéskört érintő korábbi gyakorlatát, és a konkrét ügy kapcsán összevetette az alapul szolgáló alaptörvényi, illetve alkotmányi rendelkezéseket, ami alapján megállapította, hogy nincs akadálya a korábbiakban kialakult és idevágó gyakorlat megfelelő alkalmazásának.” (Indokolás [23]) Ez alapján a 27/2015. (VII. 21.) AB határozat megerősítette az 58/2011 (XII. 7.) AB határozatot (a továbbiakban: Abh.): „[á]ltfogóan az Abh. foglalkozott a névhez való joggal, illetve annak részeként a névviseléshez, névváltoztatáshoz való joggal. Az Abh. megállapította, hogy a névhez való jog mint az ember önazonosságának kifejezésére szolgáló megnevezéshez való jog abszolút szerkezetű alapjog, vagyis az állam által nem korlátozható. Ahogy az Abh. fogalmazott: „[a] saját névhez való jog csak a jog teljességével van fogalmi azonosságban, tehát a maga egészében »lényeges tartalom«, s ilyenként nem korlátozható, vagyis elidegeníthetetlen, érinthetetlen jog, amely felett az állam nem rendelkezhet. Minden embernek kell, hogy legyen saját neve és ez a név nem helyettesíthető sem számmal, sem kóddal, sem egyéb szimbólummal. A saját név a személy identitásának egyik – mégpedig alapvető – meghatározója, amely azonosítását, egyúttal másoktól való megkülönböztetését is szolgálja, ezért a személy individualitásának egyedi, helyettesíthetetlen voltának egyik kifejezője. [...] Ugyanilyen megítélést és védelmet kaphat a saját név viseléséhez való jog is, amely a saját névhez való jognak kifelé, mások felé való megjelenítése. Tartalmát tekintve azt fejezi ki, hogy a meglévő – állam által regisztrált – neve senkitől sem vehető el, s az állam az érintett beleegyezése nélkül a nevet nem is változtathatja meg. Vagyis a saját név viselésének a joga is korlátozhatatlan alapvető jog.” (ABH, 2001, 527, 542.)” (Indokolás [24])
- [44] Fentiek értelmében minden embernek elidegeníthetetlen joga van az önazonosságát kifejező saját nevéhez és annak viseléséhez. A saját névhez való jog tehát az önazonosság alapvető eleme, olyan alapvető jog, amely a születéssel keletkezik, az állam által elvonhatatlan és korlátozhatatlan. Az Abh. rendelkező részének első pontja értelmében azonban a névjog más elemei, így különösen a névválasztás, illetve a névváltoztatás, névmódosítás, a jogalkotó által alkotmányosan korlátozhatóak. A névválasztás joga az egyén – a saját vagy leszármazója – identitása meghatározásának egyik eszköze, a személyiség kinyilvánításának egyik módja. A névválasztás szabályozása tekintetében az állam nagyobb önállóságot élvez, korlátokat állíthat fel, aminek alapja az, hogy a névválasztás „tradíció-kötött”. Emellett mások jogainak védelme és érvényesíthetősége is kényszerítheti az államot a beavatkozásra.
- [45] A transznemű személyek jogait és a nem jogi elismerését megalapító névváltoztatás kérdését az Alkotmánybíróság már korábbi határozataiban is érintette. Az Abh. indokolása külön rámutatott arra, hogy alapvető jognak minősül a transzszexuálisok esetében a névváltoztatáshoz való jog. (Abh., ABH 2001, 527, 543.) A döntés utalt

- az EJEB korai gyakorlatára is, amely szerint „a névváltoztatáshoz való jog a transzszexuálisok esetében elvezet-
het odáig, hogy követelhessék az anyakönyvbe feltüntetett nevük megváltoztatását, s őket át is kell anyaköny-
vezni, és pedig nemcsak a nemük, de a nevük változása miatt is. Az állam tehát köteles nemük megváltozását
– a névváltoztatással együtt – tudomásul venni. (Eur.Court HR,B.v. France judgment of 25 March 1992, Series,
A.no.232-C.)” (Abh., ABH 2001, 527, 543.) A 154/2008. (XII. 17.) AB határozat az EJEB *Christine Goodwin
kontra Egyesült Királyság* ítéletét idézve megállapította, hogy „a transzneműek vonatkozásában a házasságkö-
téshez való jogot úgy kell értelmezni, hogy ők nem születési nemükkel, hanem új nemükkel ellentétes nemű
személlyel köthetnek házasságot.” (ABH 2008, 1203., 1211–1212.) A 43/2005. (XI. 14.) AB határozat pedig
a testi és szellemi egészség védelme, illetve a személyiség integritásának megőrzése vonatkozásában említette
példaként a transzszexuális személyek nemének műtéti korrekcióját. (ABH 2005, 536., 550.)
- [46] Az Alkotmánybíróság 27/2015. (VII. 21.) AB határozatban rögzítette, hogy „a névviselés és a névváltoztatás
szabályainak meghatározásánál az állam feladata elsősorban a regisztráció” (Indokolás [42]). A határozat az em-
beri méltósághoz való jogot alaptörvény-ellenesen korlátozónak minősítette azt a szabályt, amely szerint a két-
tagú családi név tagjait kötőjel köti össze, illetve a kettős családneveket csupán kötőjellel összekapcsolva lehe-
tett anyakönyvezni.
- [47] Fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a névváltoztatásra vonatkozó szabályozásra továbbra
is alapjogi kérdésként tekint. Ennek speciális esete a nemváltoztatással összefüggő névváltoztatás, amelynek
alapja az „EMBER” önazonossága és az egyenlő emberi méltóság sérthetlensége. Az Alkotmánybíróság meg-
ítélése szerint a nem megváltoztatásával összefüggő speciális névváltoztatás, minthogy az a személy identitá-
sának alapvető meghatározója, saját névhez való jogként a névjog korlátozhatatlan tartományába tartozik.
A nemváltoztatásnak ugyanis járulékos velejárója a névváltoztatás, hiszen mindenki jogosult arra, hogy neve
a neméhez igazodjon, sőt egyúttal kötelezettsége is, hogy a tényleges nemének megfelelő nevet jegyeztessen
be a nyilvántartásokba.
- [48] Az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése alapján az állam kötelessége az alapvető jogok tiszteletben tartására és
védelmére az alapjogokkal kapcsolatban magában foglalja azt is, hogy az államnak gondoskodnia kell az érvé-
nyesülésükhöz szükséges feltételekről, így az állam intézményvédelmi kötelessége az egyes alapjogok érvénye-
sülését biztosító megfelelő eljárási keretek kialakítása. Mivel a nem jogi elismerését megvalósító névváltoztatás-
nak alapjogi háttere van, ezért az állam – védelmi kötelezettségének megfelelően – olyan szabályozást köteles
kialakítani, amely tudomásul veszi a nem megváltozását, és diszkriminációmentesen biztosítja az ebből követ-
kező névváltoztatás nyilvántartás(ok)ban való átvezetését. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság tekintet-
tel volt arra, hogy Magyarországon jelenleg van lehetőség a nem jogi elismerésére. Az At. 69/B. § (1) bekezdé-
se szerint az elektronikus anyakönyv személyazonosító adatok nyilvántartása tartalmazza többek között
az érintett születési családi és utónevét [At. 69/B. § (1) bekezdés *ba*) pont], nemét [At. 69/B. § (1) bekezdés *be*)
pont], valamint ezen adatok megváltozását [At. 69/B. § (1) bekezdés *d*) pont]. Az ügyfeleknek adatváltozás
iránti kérelmet kell előterjeszteniük és a nem megváltozása akkor lesz jogilag elismert, ha az adatváltozást
az elektronikus anyakönyvön átvezették. 2017. január 1-ig a névváltoztatásért felelős anyakönyvi szerv a BÁH
volt, amelyet a 162/1999. (XI. 19.) Kormányrendelet hozott létre központi hivatalként működő központi költség-
vetési szervként. 2017. január 1-től a BÁH új megnevezése a Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal lett. Az egyes
központi hivatalok és költségvetési szervek formában működő minisztériumi háttérintézmények felülvizsgálatával
összefüggő jogutódlásáról, valamint egyes közfeladatok átvételéről szóló 378/2016. (XII. 2.) Kormányrendelet
9. § (2) bekezdése értelmében az At. 12/A. § (2) bekezdés *a*) pont *ab*) alpontjában, 14. § (2) bekezdésében,
46. § (4) bekezdésében, 70. § (3) és (5) bekezdéseiben a hazai anyakönyvezési feladat- és hatásköröket,
az At. 89. § (4) bekezdésében meghatározott eljárást, továbbá a névváltoztatási eljárással kapcsolatos feladat- és
hatásköröket 2017. január 1-jével Budapest Főváros Kormányhivatala (a továbbiakban: Kormányhivatal) átvette.
- [49] Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy a Magyarországon kialakult gyakorlat a nemzetközi standar-
dokkal összhangban nem követeli meg a jogi értelemben vett nem- és névváltoztatás előfeltételeként a nemi
megerősítő beavatkozások elvégzését, azonban a szabályozás személyi hatálya csupán a magyar állampolgá-
rokra terjed ki.
- [50] 4. Az Alkotmánybíróság eljárása során megvizsgálta az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban:
EJEB) transzszexuális személyeket érintő alapjogi kérdésekben hozott döntéseit.
- [51] Az EJEB a kezdetekben arra az álláspontra helyezkedett, hogy a nem jogi elismerésének kérdését illetően a tag-
államokat jelentős mérlegelési mozgástér illeti meg. Mindazonáltal az EJEB már ezekben a döntésekben is

hangsúlyozta, hogy a részes államoknak tekintetbe kell venniük a transzszexuálisokkal kapcsolatos tudományos és társadalmi változások alakulását [Rees kontra Egyesült Királyság (9532/81), 1986. október 17., 47. bekezdés; Sheffield és Horsham kontra Egyesült Királyság (22985/93, 23390/94), 1998. július 30. 54–58. bekezdés].

- [52] A transzszexuálisok jogainak védelmét illetően – az Egyezmény, mint „élő jog” doktrína alapján, amely szerint az Egyezményt a jelenkori körülmények között kell értelmezni, figyelemmel a szociológiai, technológiai és tudományos változásokra, valamint az emberi jogi normák fejlődésére – az indítványozó által idézett *Christine Goodwin kontra Egyesült Királyság* [(28957/95), 2002. július 11.], illetve az *I. kontra Egyesült Királyság* [(25680/94), 2002. július 11.] ügyek hoztak fordulatot. Ezt követően több, a nem jogi elismerését védelemben részesítő döntés született. [Lásd például *Van Kück kontra Németország* (35968/97), 2003. június 12.; *Grant kontra Egyesült Királyság* (32570/03), 2006. május 23.; *L. kontra Litvánia* (27527/03), 2007. szeptember 11.; *Schlumpf kontra Svájc* (29002/06), 2009. január 8.; *Y.Y. kontra Törökország* (14793/08), 2015. március 10.; *A.P., Garçon és Nicot kontra Franciaország* (79885/12, 52471/13, 52596/13), 2017. április 6.]
- [53] Az EJEB esetjoga a nem jogi elismerésének kérdését a magánélet tiszteletben tartásához való jog részeként védi, a részes államoknak pedig kötelességük erre vonatkozó megfelelő eljárást biztosítani. Ennek megfelelően az EJEB megállapította Litvánia felelősségét, mivel a litván jogi szabályozás hiányos volt a nemi korrekciós műtét vonatkozásában [*L. kontra Litvánia* (27527/03), 2007. szeptember 11., 57., 59. bekezdés]. A nem jogi elismerésének komplex, alapjogi és egészségügyi vetületeivel kapcsolatosan az EJEB legújabb döntésében arra a következtetésre jutott, hogy egyes orvosi vizsgálatok előírása nem jelent aránytalan terhet a kérelmezők részére, azonban a sterilitás nagy valószínűségével járó komolyabb beavatkozások előzetes elvárása igen [*A.P., Garçon és Nicot kontra Franciaország* (79885/12, 52471/13, 52596/13), 2017. április 6., 135., 153–154. bekezdés].
- [54] Az Alkotmánybíróság rámutat arra is, hogy bizonyos részkérdések tekintetben továbbra sincs konszenzus a nem jogi elismerése vonatkozásában. Így az EJEB arányos korlátozásként fogadta el a finn szabályozás azon előírását, amely a nem jogi elismerését összekapcsolta a házasság regisztrált élettársi kapcsolattá történő változtatásával [*Hämäläinen kontra Finnország* (37359/09), 2014. július 16.], ezzel szemben a német Szövetségi Alkotmánybíróság szerint ez indokolatlan korlátozásnak minősül azon személyek esetében, akik továbbra is házasságban kívánnak élni egymással. A döntésben a Szövetségi Alkotmánybíróság rámutatott arra is, hogy a szexuális önrendelkezéshez és a szexuális identitáshoz fűződő jog a személyiség legszűkebb, legintimebb szférájához tartozik. Az ember nemét ugyan születésekor a külső nemi jelleg alapján állapítják meg, de a nem a későbbiekben semmiképpen sem korlátozódik pusztán azokra, hanem azt az ember pszichikai felépítése is meghatározza. Ha a saját nem-felfogás eltér a külső nemi jellemzőktől, az emberi méltóság és a személyiségi jog védelme megköveteli, hogy a transzszexuális rendelkezessen fizikai és pszichikai felépítése összhangba hozásáról, mind a műtétet, mind pedig ennek személyi jogi következményeit illetően (1 BvL 10/05, 2008. május 27., 37–38. bekezdés).
- [55] A kapcsolódó regionális nemzetközi jogi dokumentumok közül az Alkotmánybíróság utal az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének „A transznemű emberekkel szembeni diszkrimináció Európában” című, 2015-ben elfogadott határozatára (a továbbiakban: ET Hat.). A határozatban a Közgyűlés felkérte a tagállamokat, hogy a nem jogi elismerésének tekintetében vezessenek be önmeghatározáson alapuló, gyors, átlátható és hozzáférhető eljárásokat, amelyek lehetővé teszik a transznemű emberek számára a név és a regisztrált nem megváltoztatását a születési anyakönyvi kivonatokban, személyi igazolványokban, útlevelekben, oktatási bizonyítványokban és más hasonló iratokban (ET Hat. 6.2.1. pont). A Közgyűlés hangsúlyozta annak szükségességét is, hogy a tagállamok töröljék el a név és regisztrált nem megváltoztatását szabályozó törvényekben feltételként előírt sterilizációs és egyéb kötelező orvosi beavatkozásokat, beleértve a mentális betegség diagnózisát (ET Hat. 6.2.2. pont).
- [56] Az Alkotmánybíróság utal az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) 1996-os döntésére, amely alapján az EUB a nem szerinti hátrányos megkülönböztetés egyik esetének tekinti a nemváltáson átesett személyek közti megkülönböztetést. A döntés az EUB emberi méltósághoz való jogot védő feladatával kapcsolta össze a diszkriminatív helyzet elleni fellépést [*C-13/94 P. kontra S & Cornwall County Council* ECR 1996 I-02143, 22. bekezdés].
- [57] Végül az Alkotmánybíróság döntésének meghozatalakor tekintetbe vette azt is, hogy az Európai Unió több tagállamában külön törvény foglalkozik a nem jogi elismerésének kérdésével. [Például, Belgium: *Loi réformant des régimes relatifs aux personnes transgenres en ce qui concerne la mention d'une modification de l'enregistrement du sexe dans les actes de l'état civil et ses effets* (2017. június 25.); Finnország: *Laki transseksuaalin sukupuoli vahvistamisesta* (2003. január 1.); Írország: *Gender Recognition Act 2015* (2015. július 22.); Német-

ország: *Gesetz über die Änderung der Vornamen und die Feststellung der Geschlechtszugehörigkeit in besonderen Fällen* (1980. szeptember 10.)] E jogszabályok nem pusztán a tagállami állampolgárok esetében teszik lehetővé a nem jogi elismerését, hanem külföldiek esetében is: utóbbiak tekintetében figyelembe veszik a tartózkodás jogcímét, illetve azt is, hogy a származási országban van-e a nem jogi elismerésére vonatkozó megfelelő eljárás. Ehhez kapcsolódóan a német Szövetségi Alkotmánybíróság 2006. július 18-án hozott határozatában megállapította, hogy a transzszexuális személyekre vonatkozó törvény sérti a német Alaptörvényt, mivel annak hatálya nem terjedt ki a jogszerűen és huzamosan Németországban tartózkodó nem német állampolgárokra, amennyiben azok származási országában nincs lehetőség a nemváltoztatásra (1 BvL 1 és 12/04, 2006. július 18., BVerfGE 116, 243). A német jogalkotó ezt követően terjesztette ki a szabályozás személyi hatályát.

- [58] 5. A menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény 10. § (1) bekezdése értelmében a menekültet, ha törvény vagy kormányrendelet kifejezetten eltérően nem rendelkezik – a (2) és (3) bekezdésben foglalt kivétellel –, a magyar állampolgár jogai illetik meg, és kötelezettségei terhelik. A menekültek és a magyar állampolgárok között tehát lehet különbséget tenni, de azt megfelelő alkotmányos indoknak kell alátámasztania.
- [59] Az At. 49. §-a szerint magyar állampolgár születési családi és utónevének megváltoztatását – kérelmére – az anyakönyvi szerv engedélyezheti. A névváltoztatást az anyakönyvi szerv jegyzi be az anyakönyvbe. Az 51. § (1) bekezdése szerint a névváltoztatásról az anyakönyvi szerv okiratot állít ki. A névváltoztatási iratok nem selejtezhetőek, őrzésükről a Magyar Nemzeti Levéltár az adatvédelmi szabályok megtartásával és – az (1a) bekezdésben meghatározottak szerint – az anyakönyvi szerv gondoskodik.
- [60] Ennek egyik speciális esete az anyakönyvezési feladatok ellátásának részletes szabályairól szóló 429/2017. (XII. 20.) Korm. rendelet 7. § alapján az, amikor a névváltoztatásért felelős anyakönyvi szerv a nem megváltoztatásáról, valamint az ennek következtében szükséges utónév módosításáról a nem megváltoztatását támogató egészségügyi szakvélemény beérkezését követő 8 napon belül értesíti a születést nyilvántartó anyakönyvvezetőt az anyakönyvben történő átvezetés érdekében.
- [61] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy mind az általános névváltoztatási eljárás, mind pedig annak speciális esete, a nemváltozással együttljáró névváltoztatási eljárás lehetősége csupán a magyar állampolgárok számára adott. Mindez ugyanakkor a jelen ügy indítványozója esetében azt a paradox helyzetet eredményezi, hogy a transzszexualitása miatt származási országában üldözött, és erre tekintettel menedék státuszt kapott fél Magyarországon sem tudja jogilag elismertetni a tényleges nemét.
- [62] Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése alapján Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek és bármely megkülönböztetés nélkül biztosítja, a példálózó felsorolás pedig külön is kiemeli a származáson alapuló diszkrimináció tilalmát. Ennek alapja, hogy az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése nem a magyar állampolgárok, hanem az emberek sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogainak tiszteletben tartását rögzíti. A hatályos névváltoztatásra vonatkozó szabályozás ugyanakkor pusztán a magyar állampolgárokra vonatkozik, ezért az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a jogalkotó különbséget tett a magyar állampolgárok és a nem magyar állampolgárok között a névváltoztatási eljárás igénybevehetősége tekintetében. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint e különbségtétel szabályozási hiányosságként értékelhető. Bár főszabályként alkalmazva indokolt és egyben szükséges lehet, ugyanakkor a szabályozás teljes hiánya a névváltoztatási eljárások hatálya alóli általános kizárásra vezet, ami aránytalan korlátozást eredményez.
- [63] Az általános tilalom aránytalansága egyúttal diszkriminatív helyzetet eredményez a jogalanyok névváltoztatási eljáráshoz való hozzáférése terén. Így aránytalan és alkotmányosan nem elfogadható a korlátozás azon jogszerűen letelepedett nem magyar állampolgár (például nemzeti letelepedési engedéllyel rendelkező, menekült, oltalmazott, hontalan) névváltoztatáshoz való jogát illetően, akinek a származási országában nem biztosított a névváltoztatási eljárás lehetősége. Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság – hivatalból eljárva – megállapítja, hogy az Alaptörvény II. és XV. cikk (2) bekezdését sértő mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenes helyzet áll fenn annak következtében, hogy a jogalkotó nem szabályozta a jogszerűen letelepedett nem magyar állampolgárokok névváltoztatási eljárását.
- [64] Tekintettel arra, hogy a nem magyar állampolgárokra nincs Magyarországon születési anyakönyvük, a jogalkotónak más megoldást kell találnia annak érdekében, hogy ezt az alaptörvény-ellenes helyzetet feloldja. Ehhez kézenfekvő alkotmányos megoldás a névváltoztatásnak a magyar hatóságoktól kapott egyéb dokumentumokon, illetve igazolványokon való átvezetése.
- [65] Az Alkotmánybíróság ezért felhívja a Országgyűlést, hogy jogalkotási feladatának 2018. december 31-ig tegyen eleget.

[66] 6. Az Alkotmánybíróság a bírói ítélet elleni alkotmányjogi panasszal összefüggésben a következőket jegyzi meg. Az adott ügyben – ahogy ez ismertetésre került – az eljáró bíró a jogszabályi keretek között nem juthatott más döntésre. A jelen döntésben megfogalmazott alkotmányellenes mulasztás jogalkotói pótlását követően azonban az indítványozónak módja lesz igénye ismételt érvényesítésére, amelyre jelen jogszabályi környezetben nem volt lehetősége.

Budapest, 2018. június 19.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
Dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
Dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás alkotmánybíró párhuzamos indokolása

[67] A határozat rendelkező részében foglalt mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet megállapító döntéssel előadó alkotmánybíróként egyetértek, azonban az indokolást érintően szükségesnek tartom párhuzamos indokolásban felhívni a jogalkotó figyelmét az alábbiakra.

[68] A vizsgált esetben az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában foglalt „valódi” alkotmányjogi panasz hatáskörben, egy nem magyar állampolgár indítványozó ügyében járt el. Az Alkotmánybíróság az indítványhoz kötöttség okán nem foglalhatott állást a magyar állampolgár transzszexuális személyekre vonatkozó szabályozás alkotmányosságáról, azonban álláspontom szerint a többségi határozat indokolásának arra érdemi kihatása van. A többségi határozat indokolása ugyanis kiemeli: „[a]z Alkotmánybíróság megítélése szerint a nem megváltoztatásával összefüggő speciális névváltoztatás, minthogy az a személy identitásának alapvető meghatározója, saját névhez való jogként a névjog korlátozhatatlan tartományába tartozik.” Figyelembe véve az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt szabályhoz kapcsolódó alkotmánybírói gyakorlatot, szükségesnek tartom felhívni a jogalkotó figyelmét arra, hogy a magyar állampolgárok nemének megváltoztatásával összefüggő névváltoztatás jelenlegi kormányrendeleti szinten történő szabályozása felülvizsgálatra szorul.

[69] A szabályozás jogforrási szintje megfelelőségének felülvizsgálatán túlmenően az is hangsúlyozandó, hogy a jogbiztonság követelménye az állam kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog szabályai világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvéből folyó egyik legfontosabb alapkövetelmény a közhatalom, a közigazgatás törvény alá rendeltsége: a közhatalommal rendelkező szervek a jog által megállapított működési rendben, jogilag szabályozott eljárási keretek között, a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki tevékenységüket. Az Alapvető Jogok Biztosa AJB-883/2016. számú jelentésében foglaltak szerint ugyanakkor a nem jogi elismerésére vonatkozó hatályos

szabályozás alapján nem egyértelmű az Emberi Erőforrások Minisztériuma Főosztályának eljárásban betöltött szerepe, kérdéses a Budapest Főváros Kormányhivatal honlapján elhelyezett „Tájékoztató” jogi jellege, és problematikus az is, hogy „elutasító döntés” esetén – alakszerű döntés hiányában – a jogorvoslathoz való alapjog nem érvényesíthető.

- [70] Fentiek alapján, álláspontom szerint a jogalkotónak meg kellene fontolnia az egész kérdéskörnek a magyar állampolgárokra is tekintettel lévő megfelelő jogforrási szinten történő újraszabályozását, és hasonlóan a Németországban több évtizede elfogadott törvényhez (*Gesetz über die Änderung der Vornamen und die Feststellung der Geschlechtszugehörigkeit in besonderen Fällen*), fontolóra kellene vennie egy külön törvény elfogadását a nem jogi elismeréséről.

Budapest, 2018. június 19.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [71] 1. Az elfogadott határozat rendelkező részét és annak indokolását is támogattam. Az irányadó jogszabályi környezetben az Alkotmánybíróság a mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításával hívja fel a jogalkotót a szabályozásban meglévő hiányosságok pótlására.
- [72] 2. Az alkotmányjogi panasz elutasításával összefüggésben azonban szükségesnek tartom annak rögzítését, hogy álláspontom szerint az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pontja alapján vissza kellett volna utasítani, a következőkre tekintettel.
- [73] Az indítványozó annak érdekében, hogy érintettsége megállapítható legyen a következő magatartást tanúsította a közigazgatási nemperes és a bírósági eljárás során.
- [74] Az indítványozó 2016. március 6-án kérelmet nyújtott be neme megváltoztatása iránt a Bevándorlási és Állampolgári Hivatalhoz (a továbbiakban: BÁH), amelyben előadta, hogy a külföldön kiállított iratai szerint nő, azonban ezen megjelölés nem tükrözi nemi identitását. A BÁH 2016. március 30-án kelt levelében tájékoztatta a kérelmezőt a vonatkozó jogi szabályozás hiányosságairól, valamint arról, hogy az Emberi Erőforrások Minisztériuma (a továbbiakban: EMMI) a kialakított gyakorlata alapján az ügyfél által csatolt egészségügyi dokumentációk alapján szakvéleményben javasolhatja a nem megváltoztatásának anyakönyvbe történő bejegyzését, ami azonban jelen esetben nem történt meg.
- [75] Az indítványozó erre a szükséges egészségügyi dokumentáció – vagyis a kialakult gyakorlat szerint a neme megváltoztatásához elengedhetetlenül szükséges orvos szakmai iratok – beszerzése helyett, nyilvánvalóan a bírósági felülvizsgálati kérelem benyújtása érdekében azt kérte a BÁH-tól, hogy hozzon alakszerű elutasító határozatot.
- [76] Az indítványozó álláspontom szerint ezzel egyértelműen megsértette a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól 2004. évi CXL. törvény 6. §-ának az ügyfél jóhiszemű eljárását kötelezően előíró, alapvető rendelkezését, továbbá a BÁH-nak az indítványozó helyzetének előmozdítására adott iránymutatását figyelmen kívül hagyta.
- [77] Az indítványozó ilyen módon jutott abba a helyzetbe, hogy felülvizsgálati kérelmet nyújtson be. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény módosításáról és az egyes közigazgatási nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról szóló 2005. évi XVII. törvény (a továbbiakban: Knp.) alapján végezte el a felülvizsgálatot. A Knp. 1. § (2) bekezdése értelmében a közigazgatási nemperes eljárásokban - ha törvény másként nem rendelkezik - kizárólag okirati bizonyításnak van helye. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az elutasító végzésében szintén kiemelte, hogy az indítványozó a bíróság előtt sem csatolta az EMMI által kiállítandó szakvélemény alapjául szolgáló egészségügyi dokumentációt, aminek hiányában eleve kizárt a neme megváltoztatásának elismerése.
- [78] Az indítványozó a fenti előzmények után nyújtotta be alkotmányjogi panaszát. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az 52. § 1b) bekezdése szerint ehhez – többek között – egyértelműen meg kell jelölni az eljárás megindításának indokait és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Az indítványozó az Alkotmánybíróság előtt sem adott számot arról, hogy az EMMI által

kiállítandó szakvélemény alapjául szolgáló egészségügyi dokumentáció beszerzését miért nem kezdeményezte, és miért azon fáradozott, hogy a jogorvoslati lehetőségeit formálisan kimerítve ügye az Alkotmánybíróság elé kerüljön.

- [79] Az Abtv. külön nevesítve nem írja elő, de az Abtv. 54. § (2) bekezdésében szabályozott eljárási bírság jogintézményéből egyértelműen következik, hogy az Alkotmánybíróság előtt is elvárás az indítványozók jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlása.
- [80] Mindezek alapján álláspontom szerint az indítványozó érintettségét önmagában nem alapozhatja meg egy általa kreált bírósági eljárásban peres félként való részvétele abban az esetben, ha egyébként tudatosan nem csatolja nemváltoztatásához, és ennél fogva az ügy eldöntéséhez szükséges orvosi szakvéleményt, holott annak beszerzésére jogszerű magyarországi tartózkodása során lehetősége lett volna.

Budapest, 2018. június 19.

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/570/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3236/2018. (VII. 9.) AB HATÁROZATA

a Nyíregyházi Törvényszék 1.Bf.304/2017/3. számú, valamint a Nyíregyházi Járásbíróság 18.B.1810/2016/3. számú ítéletei alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Nyíregyházi Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Bf.304/2017/3. számú ítélete, valamint a Nyíregyházi Járásbíróság 18.B.1810/2016/3. számú ítélete alaptörvény-ellenesek, ezért azokat megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Szigetvári Viktor indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszban kérte az Alkotmánybíróságtól a Nyíregyházi Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Bf.304/2017/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó álláspontja szerint az ítélet sérti az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében elismert véleménynyilvánításhoz való jogát.
- [2] A Nyíregyházi Járásbíróság 18.B.1810/2016/3. számú elsőfokú ítéletében foglalt tényállás szerint a 2014. évi önkormányzati választási kampány idején számos nyíregyházi háztartásba jutott el az a nyomtatott kiadvány, amelynek felelős szerkesztője az indítványozó volt. A kiadvány a „dr. Kovács Ferenc dollármester”-ként megnevezett nyíregyházi polgármestert a „Nyíregyháza Polip” jelöltjeként tüntette fel. A polgármester fényképétől nyilak mutattak a három magánvádló irányába, a következő szövegekkel: 1. „Loványi Ágnes: A vagyongazdálkodási fő döntnök! Kapcsolat: a 2000-s évek eleje Regionális Fejlesztési Holding. Jelenleg több nyíregyházi önkormányzati cégvezető testületének tagja, vagy főnöke, számos önkormányzati közbeszerzés döntnöke, milliárdokról. Nyíregyházi jövedelme: több helyről és szinte elképzelni sem merjük, mennyi!”; 2. „Dr. Kovács Előd: rokon?? ügyvéd. Kapcsolat: a 2000-s évek eleje, RFH. Többszörösen nyertes pályázó (Kórház Projekt 30 mFt, Buszacsa 8 mFt). Az önkormányzati közbeszerzések másik döntnöke milliárdokról. Nyíregyházi jövedelme: sok helyről és nagyon sok.”; 3. „Batizi Tamás: jelenleg kabinetvezető, a »főanyaisten«. Nyíregyháziak levegőt sem vehetnek Batizi jóváhagyása nélkül. Kapcsolat: a 2000-s évek elején RFH. Pénz: a Kovács által jóváhagyott konzervgyári szerződés több millióval gazdagította, szegényítette el az államot. Nyíregyházi jövedelme szinte elképzelni sem tudjuk, mennyi.” A magánvádlók feljelentésükben részben azt sérelmezték, hogy a képmásuk engedélyük nélkül jelent meg a kiadványban, másrészt azt, hogy a nevük alatt szereplő kijelentések tárgyi tévedéseket tartalmaznak, illetve a becsület csorbítására alkalmas, hogy őket egy polip, azaz maffia részeként tüntették fel.
- [3] Az elsőfokú bíróság az indítványozó bűnösségét három rendbeli rágalmozás vétségében megállapította, és az indítványozót egy évi időtartamra próbára bocsátotta. A bíróság megítélése szerint bár a magánvádlók által sem vitatottan a kiadványban az arcképük alatt megjelent állítások valóságtartalma túlnyomó részt megalapozott, a sértő képi megjelenítés is alkalmas a becsületérzés csorbítására. A bíróság egyetértett a magánvádlókkal abban, hogy az a képi megjelenítés, amely maffiakapcsolatszerűen köti össze őket, ilyennek minősül. A „polip” szó az 1990-es évek népszerű olasz sorozatából egyértelműen maffiakapcsolatokra utal, olyan belső ismertsé-

geken, rokoni kapcsolatokon alapuló bűnös konspirációt takar, amely a szó mindennapi értelmében alkalmas a becsületérés csorbítására.

- [4] Az elsőfokú bíróság nem fogadta el az indítványozó azon hivatkozását, hogy a magánvádlók mint közszereplők túrni kötelesek, hogy egy ilyen pártkiadványban kritikai megjegyzések lássanak róluk napvilágot. A bíróság megítélése szerint önmagában az a tény, hogy a magánvádlók közül ketten Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatánál köztisztviselőként dolgoznak, vagy önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok felügyelő bizottságában dolgoznak, és esetlegesen onnan jövedelmük származik, még nem teszi őket olyan közszereplővé, akik ilyen jellegű kritikai megjegyzéseket túrni kötelesek. Ugyanígy osztotta a bíróság a harmadik magánvádló hivatkozását is, mely szerint önmagában az a tény, hogy ügyvédként szerződéses kapcsolatban áll a várossal, és ebből díjra jogosult, nem teszi őt közszereplővé. A bíróság szerint a töretlen gyakorlat a közszereplői minőséget elsősorban nyilvános politikai tevékenységhez köti.
- [5] 2. Az indítványozó fellebbezése alapján másodfokon eljáró Nyíregyházi Törvényszék az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, az indítványozó terhére megállapított bűncselekményeket három rendbeli becsületsértés vétségének minősítette, és a próbára bocsátást megrovás intézkedésre enyhítette. A másodfokú bíróság szintén azt állapította meg, hogy a magánvádlók munkakörét illetően tett tényállítások nagyrészt valósak, még akkor is, ha vannak bennük túlzó megfogalmazások. A kialakult bírói gyakorlat szerint a közölt tényállításoknak nem kell maradéktalanul megfelelniük a valóságnak, elegendő, ha lényegüket illetően valósak.
- [6] Osztotta a Törvényszék azt az álláspontot is, hogy a „polip” szó használata maffiakapcsolatokra utal, az érintettek bűnözői csoporthoz való tartozását juttatja kifejezésre, azt sugallva, hogy a köz pénzét nem megfelelően kezelték, elherdálták, és jövedelmüket a közpénz rovására törvénytelenül szerzik. A „polip” szó ilyen használata objektíve alkalmas a becsület csorbítására. A másodfokú bíróság rámutatott arra, hogy ez olyan negatív véleményt megfogalmazó kijelentésnek minősül, amelynek tartalmával kapcsolatban a valóság bizonyítása nem jön szóba, és amely a következetes bírói gyakorlat szerint becsületsértést (nem pedig rágalmozást) valósít meg.
- [7] A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú ítélettel abban, hogy a magánvádlók nem közszereplők, ezért nem kötelesek túrni a feladatuk, munkakörük ellátásával kapcsolatban megfogalmazott negatív kritikát. Erre ugyanis csak az a személy köteles, aki közhatalmat gyakorol, gyakorolt vagy közhatalom gyakorlásával járó tisztségre jelölték, illetve aki a politikai közvélemény feladatszerűen alakítja, vagy alakította.
- [8] 3. Az indítványozó álláspontja szerint a másodfokú döntés sérti az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglalt szólásszabadságot. Az alkotmányjogi panaszában kifejti, hogy a vád tárgyává tett kijelentés a kiemelkedő alkotmányos védelemben részesülő választási kampány során hangzott el. A magánvádlók ugyan nem politikusok, de közfeladatot látnak el, mivel a polgármesteri hivatalban fontos, vezető pozícióban dolgozó személyek, illetve a harmadik magánvádló az önkormányzattal ügyvédi irodáján keresztül szerződéses kapcsolatban áll, az önkormányzat jogi képviselőjét látja el. A rájuk tett kijelentés nem a magán- vagy családi életükre vonatkozik, hanem kifejezetten a közfeladat ellátásával kapcsolatos. Az indítványozó szerint ezért a magánvádlókat fokozott túrési kötelezettség terheli a munkájukra vonatkozó értékítéletekkel szemben. Az alkotmányjogi panasz azt is hangsúlyozza, hogy a kijelentések nem voltak kifejezőmódjukban indokolatlanul sértők, a „poliphoz tartozó” kifejezés pedig egyrészt nem dehumanizál, mivel nem magukat az érintetteket hasonlítja egy állathoz, másrészt annak alkalmazása bevett, köznapi publicisztikai fordulat.

II.

- [9] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírét tiszteletben tartsák.”

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.”

[10] 2. A becsületsértésnek a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényben foglalt tényállása:

„227. § (1) Aki a 226. §-ban meghatározottakon kívül mással szemben

a) a sértett munkakörének ellátásával, köz megbízatásának teljesítésével vagy közérdekű tevékenységével összefüggésben vagy

b) nagy nyilvánosság előtt a becsület csorbítására alkalmas kifejezést használ, vagy egyéb ilyen cselekményt követ el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

III.

[11] Az alkotmányjogi panasz megalapozott.

[12] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek, ezért az Alkotmánybíróság a panaszt befogadta.

[13] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság a bírói döntést érdemben befolyásoló alkotmányossági kérdésnek tekintette, hogy a büntetőeljárás magánvádlói az alapul fekvő ügy körülményei között kötelesek-e túrni a munkakörük ellátásával kapcsolatban megfogalmazott kritikát.

[14] 2. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogi panasz alapján „a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]}.

[15] Az Alkotmánybíróság nem vonhatja el az ítélkező bíróságok hatáskörét az előttük fekvő tényállás elemeinek átfogó mérlegelésére, csupán a mérlegelés alapjául szolgáló jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját, illetve a mérlegelés alkotmányossági szempontjainak megtartását vizsgálhatja felül.

[16] Jelen esetben az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasszal támadott ítéletben foglalt azt a jogértelmezést vizsgálta felül, mely szerint a munkakörük ellátásával kapcsolatos negatív kritikát kizárólag a közhatalmat gyakorló, vagy ilyen tisztségre jelölt, illetve a politikai közvéleményt feladatszerűen alakító személyek kötelesek eltúrni.

[17] 3. Az Alkotmánybíróság az elmúlt időszakban több alkalommal is foglalkozott a szólásszabadság és a véleménynyilvánítással érintettek személyiségvédelmének összehangolására vonatkozó alkotmányossági szempontrendszer meghatározásával. A releváns határozatok következetes kiindulási pontja az, hogy „[a] közügyekkel összefüggő vélemény nyilvánításának szabadsága a szólás- és sajtószabadság legbensőbb védelmi köréhez tartozik” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [45]}, hasonlóan lásd legutóbb: 3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [29]}, ezért ebben a körben a véleménynyilvánítással szembeni személyiségvédelem ereje korlátozottabb. Bár az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésének hatálya annál szélesebb kört fed le, különösen erős alkotmányos védelmet biztosít a közügyek vitájának körébe sorolható kifejezéseknek. Az alapjogi bíráskodás fontos értelmezési kérdése tehát, hogy mely megszólalások tartoznak a közvitához és melyek nem.

[18] Ezzel kapcsolatban elsőként a személyiségvédelem polgári jogi mércéit elemző 7/2014. (III. 7.) AB határozat fejtette ki, hogy „[a] közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem fókuszában elsődlegesen nem a szólással érintett személyek státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki nézeteit. A közéleti véleménynyilvánításra vonatkozó alkotmányos szempontok eszerint egyfelől tágabb körben lehetnek irányadók, mint a közhatalom gyakorlóit vagy a hivatászerűen közszereplést vállalókat érintő vélemények köre, másfelől viszont nem állítható, hogy a közéleti szereplőket érintő bármely – köztük a közügyekkel semmilyen kapcsolatban nem álló – közlést e szempontok szerint kell megítélni” (Indokolás [47]).

[19] Ezzel összhangban hangsúlyozta az Alkotmánybíróság, hogy „[a] jogalkalmazás során mindenekelőtt arra kell tekintettel lenni, hogy mivel a politikai véleményszabadság fókuszában elsősorban maguk a közügyek, nem

pedig a közszereplők állnak, a közügyekre vonatkozó szólások mindegyike fokozott védelem alá tartozik, és ezáltal korlátozza az általa érintettek személyiségi jogainak védelmét. A személyiségvédelem korlátozottsága tehát nem csupán a hivatásszerűen közszereplést vállalók esetében érvényesülő szabály, hiszen a közügyek vitatása adott esetben – a konkrét társadalmi vita erejéig – annál szélesebb személyi kört érinthet” (Indokolás [57]).

- [20] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor arra is kitért, hogy mindez korántsem jelenti azt, hogy a jogalkalmazás során ne lenne irányadó tényező az adott megszólalással érintett személy státusza, körülményei: „[a] közéleti szereplőkre vonatkozó beszéd mindazonáltal a politikai véleménynyilvánítás központi alkotóeleme. A közügyek megvitatásának lényegi részét jelentik a közügyek alakítóinak tevékenységét, nézeteit, hitelességét érintő megnyilvánulások. A társadalmi, politikai viták jelentős részben éppen abból állnak, hogy a közélet szereplői, illetve a közvitában – jellemzően a sajtón keresztül – résztvevők egymás elképzeléseit, politikai teljesítményét és azzal összefüggésben egymás személyiségét is bírálják” (Indokolás [48]). Ehhez kapcsolódóan fejtette ki az Alkotmánybíróság azt is, hogy egyfelől „a közhatalmat gyakorló személyek és a közszereplő politikusok esetében a személyiségvédelem korlátozottsága mindenki máséhoz képest szélesebb körben minősül »szükségesnek és arányosnak«, másfelől viszont ha a személyiségvédelem korlátozottsága melletti érvek gyengülnek, akkor még a közhatalom gyakorlók körén belül is önálló mércék kialakításának van helye: „a bírák például a szolgálati jogviszonyukra vonatkozó szabályok alapján nincsenek abban a helyzetben, hogy a nyilvánosság előtt megvédjék magukat a támadásokkal szemben, ezért a bírói ítéletek nyilvános vitatásának széles körű biztosítása mellett arra is figyelemmel kell lenni, hogy a bíróságokba vetett, a jogállami működéshez elengedhetetlen közbizalmat a bírák személyét érő alaptalan, szélsőséges támadások ne ássák alá” (Indokolás [57]–[58]).
- [21] Büntetőjogi kontextusban a 13/2014. (IV. 18.) AB határozat emelte ki, hogy a konkrét véleménynyilvánítások közvitához tartozásáról összetett mérlegeléssel kell döntést hozni. „A nyilvános közlés megítélése során elsőként arról szükséges dönteni, hogy az adott közlés a közügyekben való megszólalást, közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e, vagyis a közügyek szabad vitatásával áll-e összefüggésben. Ennek megítéléséhez pedig elsődlegesen a közlés megjelenésének módját, körülményeit és a vélemény tárgyát, kontextusát szükséges figyelembe venni. Így a közlést érintően vizsgálni kell a médium típusát, a közlés apropóját adó eseményt, illetve az arra érkező reakciókat és az adott közlésnek ebben a folyamatban játszott szerepét. További szempontként szükséges értékelni a kijelentés tartalmát, stílusát, illetve a közlés aktualitását, valamint célját. Amennyiben e körülmények értékelésével az állapítható meg, hogy a közlés a közügyek szabad vitatását érinti, úgy a közlés automatikusan a véleménynyilvánítási szabadság nyújtotta magasabb szintű oltalmat élvezzi” (Indokolás [39]).
- [22] Ez a határozat azt is hangsúlyozta, hogy „[a] közügyeket vitató közlésekkel szembeni állami büntetőhatalom gyakorlása a büntetőjogi szankció súlyossága, stigma jellege és öncenzúra kiváltására alkalmas hatása miatt [...] különösen érzékenyen érinti a véleményszabadságot és a szabadsággal élni kívánókat”, ezért „a közügyek vitatását érintő véleménynyilvánítás szabadsága alóli kivételeket jelentő büntetőjogi törvényi tényállásokat megszorítóan szükséges értelmezni” (Indokolás [42]).
- [23] A fentiekkel összhangban legutóbb a 3145/2018. (V. 7.) AB határozat is rámutatott arra, hogy az Alkotmánybíróság értelmezésében „a közéleti kérdések köre szélesebb a politikai szólásnál, illetve a közhatalmat gyakorló személyek tevékenységének bírálatánál”, illetve „valamennyi közéleti párbeszéd igényt tarthat a közéleti vitákat és a közügyek vitatását megillető alapjogi védelemre” (Indokolás [32] és [35]). Erre tekintettel az Alkotmánybíróság újfent hangsúlyozta, hogy „a nyilvános közlés minősítése során jellemzően nem a véleménynyilvánítással érintettek személyéből kell kiindulni, hanem azt kell vizsgálni, hogy a közlés közügyek, közéleti kérdések vitatására vonatkozik-e” (Indokolás [41]). Az Alkotmánybíróság ebben a határozatában mindazonáltal azt is megerősítette, hogy az érintettek személyes körülményeinek, státuszának, közszereplői minőségének szerepe van az alkalmazandó alkotmányjogi mérce megállapításában (Indokolás [44]).
- [24] 3.1. Az Alkotmánybíróság újfent utal arra, hogy ez az értelmezési irány áll összhangban az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJB) gyakorlatával is. Az EJB is egyértelművé tette, hogy a szólásszabadságot kitüntetett módon védő mércék alkalmazása szempontjából nem önmagában az érintett személy státuszának, hanem a vélemény közügyekhez kapcsolódó jellegének van meghatározó szerepe. A közügyekkel összefüggésben kifejtett vélemények fokozott védettsége így nem korlátozódik csupán a szűken vett politikai vitákra és a politikusokra. Egyrészt a pártpolitikai vitákon túl a közösséget érintő egyéb kérdések megvitatásának szabadságát is különös erővel védi a véleménynyilvánítás joga [EJB, *Thorgeirson kontra Izland* (13778/88), 1992. június 25., 64. bekezdés]. Másrészt az EJB nem csupán azokban az esetekben hívja fel a közügyek vita-

tásának kiemelkedő jelentőségű érvét, amelyekben a vitatott megszólalás politikusokra vagy hivatalos személyekre vonatkozik, hanem akkor is, ha az adott közérdekű kérdés magánszemélyeket (is) érint. Utóbbi esetben a magánszemélyek tőréskülönbégének is emelkednie kell [EJEB, *Bladet Tromsø és Stensaas kontra Norvégia* (21980/93), 1999. május 20.].

- [25] Mindemellett az EJEB joggyakorlatának összetett szempontrendszerrel is figyelemmel van arra, hogy a közhatalmat gyakorló, illetve közszereplő politikusokra vonatkozó érvek nem feltétlenül azonos erővel állják meg a helyüket valamennyi közszolga esetében. Kétségtelen, hogy a kritika lehetőségének mindegyikük esetében tágabbnak kell lennie, de nem feltétlenül kell elérnie a politikusokra irányadó mértéket [EJEB, *Thoma kontra Luxembourg* (38432/97), 2001. március 29., 47. bekezdés].
- [26] 4. Az Alkotmánybíróság a fenti gyakorlatát megerősítve a következőket emeli ki a jelen alkotmányjogi panasz kapcsán.
- [27] A szólásszabadság hatálya a nyilvános társadalmi kommunikációban megjelenő valamennyi közlésre (pl. a kereskedelmi szólásokra is) kiterjed, különösen erős alkotmányos védelmet biztosít azonban a közügyek vitájának körébe tartozó kifejezéseknek. A közéleti, társadalmi kérdésekben folytatott diskurzus a véleménynyilvánítás jogának kitüntetett fontosságú területe. Az alkotmányossági követelmények e körben fokozottan védik a szólásszabadságot, miközben korlátozzák a vele szemben mérlegelendő érvek erejét. Az alapjogi bíraskodás fontos értelmezési kérdése tehát, hogy mely megszólalások tartoznak a közügyek vitájához, hiszen az erre adott válasz jelöli ki a véleménynyilvánítások különlegesen védett körét.
- [28] A közügyek vitája, azaz a szólásszabadság fokozottan védett köre meghatározásának fókuszában mindenekelőtt az a kérdés áll, hogy a megszólaló valamely társadalmi, közéleti kérdésben fejtette-e ki nézeteit. Ennek megválaszolása összetett, a vizsgált közlés valamennyi körülményére kiterjedő mérlegelést igényel {vö. 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [39]}, ami nem szorítkozhat pusztán egyetlen tényező, például az érintett státuszának kiemelésére. A közügyek vitájára vonatkozó alkotmányos szempontok egyfelől tágabb körben lehetnek irányadók, mint a közhatalom gyakorlóit vagy a hivatásszerűen közszereplést vállalókat érintő vélemények köre, másfelől viszont nem állítható, hogy a közéleti szereplőket érintő bármely – például a kizárólag magánvagy családi életükre vonatkozó – közlést e szempontok szerint kell megítélni.
- [29] A közügyek vitája alkotmányjogi kategóriájának szerepe az, hogy a közügyekre vonatkozó szólások mindegyike fokozott védelem alá tartozik, és ezáltal korlátozza az általa érintettek személyiségi jogainak védelmét. A személyiségvédelem korlátozottsága tehát nem csupán a hivatásszerűen vagy önként közszereplést vállalók esetében érvényesülő szabály, hiszen a közügyek vitatása adott esetben – a konkrét társadalmi vita erejéig – annál szélesebb személyi kört érinthet.
- [30] Ezúttal is hangsúlyozza azonban az Alkotmánybíróság, hogy a közléssel érintett státusza, közszereplői minősége továbbra is az alkotmányjogi mérlegelés fontos szempontja marad. Egyrészt az, hogy az érintett személy közéleti szereplő, a közügyek vitáját kijelölő kategorizálás egyik fontos (bár önmagában nem perdöntő) eleme. A közügyek alakítóinak tevékenységét, nézeteit, hitelességét érintő megnyilvánulások, a teljesítményüket, elképzeléseiket és ezzel összefüggésben akár személyiségüket érő bírálatok ugyanis tipikus esetben a közéleti véleménynyilvánítás részei. Másrészt az érintett státuszának abból a szempontból is jelentősége van, hogy bár a szólásszabadság fokozott védelme a közügyek vitájához tartozó valamennyi közlés esetén irányadó, a személyiségvédelem ezzel járó korlátozottságának mértékét már befolyásolják a konkrét személyhez kötődő körülmények. A személyiségvédelem korlátozottsága már a közhatalmat gyakorlók körében is változik (lásd pl. az ítélező bírakra irányadó speciális szempontokat), és értelemszerűen más mércék alakíthatók ki a közvetlen közhatalom-gyakorlással nem járó köztisztviselők, illetve az esetleg érintetté váló magánszemélyek esetében. A bírálat fokozott tőrése a közügyek vitáján belül mindenkire kiterjedő általános követelmény, ennek mértéke azonban már speciális mércék szerint alakul. Míg a közszereplő politikusok esetében a szólásszabadság melletti érvek erejük teljében jelentkeznek, addig más érintettek esetében már gyengül az erejük.
- [31] A jelen ügy körülményei között az Alkotmánybíróság azt is megerősíti, hogy a közügyeket vitató közlésekkel szembeni állami büntetőhatalom gyakorlása különösen érzékenyen érinti a véleménysszabadságot, ezért a közügyek vitájának szabadsága alól kivételeket jelentő büntetőjogi törvényi tényállásokat megszorítóan kell értelmezni.
- [32] 5. Az Alkotmánybíróság ezeknek az alkotmányossági megfontolásoknak a fényében vizsgálta meg az alkotmányjogi panasszal támadott döntés alapjául szolgáló jogértelmezést, amely szerint a munkakörük ellátásával

kapcsolatos negatív kritikát kizárólag a közhatalmat gyakorló, vagy ilyen tisztségre jelölt, illetve a politikai közvéleményt feladatszerűen alakító személyek kötelesek eltérni. Az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy ez a jogértelmezés a közügyek vitájának alkotmányos védelmét indokolatlan mértékben leszűkíti, ezért alaptörvény-ellenes.

- [33] A támadott ítélet egyrészt a becsületsértőnek minősített kifejezések alkotmányos védeltsége körében kizárólag azzal a szemponttal foglalkozott, hogy azok milyen státuszú személyeket érintettek. Az indokolás nem értékelt semmilyen más körülményt, amely alapján a szóban forgó közléseknek a közügyek vitájához tartozásáról meg­alapozott döntés hozható. A mérlegelésnek ez a hiányossága alapvető jelentőséggel bír, mivel ennek függvényében lehet csak dönteni a véleménynyilvánítás fokozott védeltségéről, illetve az érintettek személyiségvédelmének esetleges korlátozottságáról: a közügyekre vonatkozó szólások mindegyike fokozott védelem alá tartozik, és ezáltal – valamilyen mértékben – korlátozza az általa érintettek személyiségi jogainak védelmét.
- [34] Az ítéletben foglalt jogértelmezés másrészt az általa vizsgált szempont, azaz az érintettek státusza tekintetében is indokolatlan mértékben szűkítette le a közügyek vitájának körét. Jóllehet a szólásszabadság melletti érvek a politikai közvéleményt hivatásszerűen alakítók és a közhatalmat közvetlenül gyakorlók személyiségvédelmét korlátozzák a legerősebben, fokozott mértékben kell figyelemmel lenni rájuk akkor is, amikor a társadalmi, közéleti ügyek és politikai viták szempontjából releváns más feladat, különösen köztisztviselés vagy közmegbízatás ellátásáról van szó. Az állami vagy önkormányzati tulajdonban lévő cégek vezetése, illetve a közpénzek felhasználásáról való döntéshozatalban való érdemi részvétel például olyan feladatnak minősül, amelynek értékelése, bírálata tipikus esetben a közügyek vitájához tartozhat.
- [35] Az Alkotmánybíróság harmadrészt hangsúlyozza: a közügyek vitájának és ezzel a szólásszabadság fokozott alkotmányos védelme leszűkítésének a súlyát a jelen ügyben az is növeli, hogy az eljáró bíróságok büntetőjogi felelősség megállapításáról döntöttek.
- [36] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott másodfokú bírói döntésben foglalt jogértelmezés sérti az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglalt véleménynyilvánítás jogát, ezért az ítéletet megsemmisítette. Tekintettel arra, hogy az elsőfokú ítélet e tekintetben azonos jogértelmezésen alapult, az Alkotmánybíróság az Abtv. 43. § (4) bekezdése alapján azt is megsemmisítette.
- [37] A megismételt eljárásban a bíróságoknak vizsgálniuk kell, hogy a vitatott közlések valamennyi releváns körülmény mérlegelésével a közügyek vitájának körébe sorolandók-e, és így korlátozzák-e az érintettek személyiségvédelmét. Ennek megállapíthatósága esetén dönteni kell az érintettek fokozott tűrési kötelezettségének mértékéről. Mindezek során figyelembe kell venni az érintettek múlt- vagy jelenbeli szerepének, feladatának és személyes közreműködésének a közügyek vitájával meglévő kapcsolatát, és azt, hogy a vitatott közlések ésszerűen e kapcsolat keretein belül maradván fogalmazódtak-e meg. A közügyek vitája számára relevanciával bíró munkavégzésre vonatkozó negatív vélemény önmagában még akkor sem adhat alapot büntetőjogi elmarasztalásra, ha az érintett nem hivatásszerűen közéleti szereplést vállaló vagy közvetlenül közhatalmat gyakorló személy. Ez esetben ugyanakkor vizsgálni kell, hogy a bírálat – különösen adott személy hangsúlyos kiemelésével, illetve a kritika felfokozott, túlzó megfogalmazásával – illeszkedik-e az érintett feladatkörének, illetve személyes szerepvállalásának vagy befolyásának súlyához, és a közügyek vitája által igényelt mértéken belül marad-e.

Budapest, 2018. június 19.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2278/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3237/2018. (VII. 9.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.21.393/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Duda Attila, 1115 Budapest, Bartók Béla út 92–94. IV/22.) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a Kúria Pfv.V.21.393/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenes, és ezért azt semmisítse meg.
- [2] 1.1. Az indítványozó (az alapügyben felperes) kártérítési pert indított egy biztosító gazdasági társaság ellen (a továbbiakban: alperes). A felperes Életbefektetés plusz módozatú biztosítást kötött az alperes munkavállalójával, aki ügynöki tevékenysége keretében átvett a felperestől több részletben biztosítási díjként meghatározott összegeket. Az összegek átvételét az alperes munkavállalója szigorú számadású eredeti bizonylatokkal igazolta a felperes részére. Az átadott összegek alperes részére történő befizetésére azonban nem került sor, azt az alperes munkavállalója ismeretlen célokra felhasználta. Az alperes munkavállalója kezdetben rendszeres jutalékot fizetett a felperesnek, majd egy idő után megszüntette a kifizetéseket és minden kapcsolatot megszakított a felperessel. A felperes az alperestől kért tájékoztatást, aki tudomására hozta, hogy feljelentést tett a munkavállalója tevékenysége miatt, mert több személytől is átvett különböző összegeket, melyekkel a biztosító felé nem számolt el. Az alperes elismerte, hogy a károkozó tevékenysége során okozott kárért a biztosító felelősséggel tartozik.
- [3] Az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék 10.P.24.286/2013/16. számú ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen a felperesnek meghatározott összegű tőkét, valamint kamatot. Ítéletében a bíróság kifejtette, hogy a munkáltató, az alperes felelőssége fennáll a munkaviszonnyal összefüggésben okozott kárért. A bíróság a konkrét esetben megállapította, hogy nincs annak jelentősége, hogy az alperes ügynöke megbízotti jogkörét túllépve okozta-e a felperes kárát, mivel kétségtelen tény, hogy maga a megbízás volt az, amely a károkozást lehetővé tette. Az alperes kártérítési felelősséggel tartozik a megbízott magatartásáért, ha a megbízott képviseli jogkörében eljárva, de azzal visszaélve szabályos szerződéskötési magatartást színlelve bűncselekményt is megvalósító felróható károkozó magatartást tanúsított (EBH2005.1208). Mindezek alapján a bíróság megállapította az alperes kártérítési felelősségét, és a kártérítés mértékét.
- [4] Az ítélet ellen mindkét fél fellebbezést nyújtott be. A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla 28.Pf.20.995/2015/11. számú ítéletében megállapította az alperes kártérítési kötelezettségét, a tőkemarasztalás összege tekintetében változtatta meg az elsőfokú ítéletet. A másodfokú bíróság helyesnek tekintette az elsőfokú bíróság azon megállapítását, miszerint a biztosító felelőssége fennáll az ügynöki tevékenység során okozott károkért. Több eseti döntés is megerősíti, hogy a biztosító felelőssége mindazon károkozásra kiterjed, amely a megbízás kereteinek túllépésével, a megbízó által kifejezetten tiltott tevékenységgel, esetleg bűncselekménnyel valósul meg, amennyiben arra a megbízási jogviszony teremtett lehetőséget (EBH2005.1208., EBH2006.1406., BH2008.331.). A bíróság kifejtette, hogy az alperes felelőssége független attól is, hogy az ügynöke eljárásának eredményeként a felek között létrejött-e szerződés, azaz a biztosító ügynöke tevékenységéért szerződésen kívüli károkozás szabályai alapján is felel. A felelősség szempontjából annak a ténynek van jelentősége, hogy ténylegesen a megbízási jogviszony teremtette meg a károkozás lehetőségét a megbízott számára.

- [5] A Fővárosi Ítéltábla döntése ellen az alperes felülvizsgálati kérelmet nyújtott be. A Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott Pfv.V.21.393/2016/5. számú ítéletében hatályon kívül helyezte a jogerős ítéletet és megváltoztatta akként, hogy a felperes keresetét teljes egészében elutasította. A Kúria hivatkozott arra, hogy a tényállás megállapításához rendkívül kevés tényleges bizonyíték állt rendelkezésre (a felperes és az alperes előadása eltért egymástól, okirati bizonyítékként kevés egyszerű okirat, a nyugták szolgáltak). A Kúria álláspontja szerint az első- és a másodfokú bíróság is figyelmen kívül hagyta, hogy a szerződés létrejöttének és tartalmának bizonyítása a felperest terhelte, aki annak – miszerint életbiztosítást kívánt kötni – semmilyen szinten nem tudott eleget tenni. Az üzletkötő a büntetőeljárásban, valamint a perben tanúként is azt adta elő, hogy bár az ügylet az alpereshez kapcsolódott, valójában egy tőzsdei befektetés volt, nem biztosítási termék. A Kúria álláspontja szerint a rendelkezésre álló adatokból nem lehet arra a megállapításra jutni, hogy a felperes biztosítási szerződést kívánt kötni, mert erre nézve nem tett ajánlatot, annak hiányában azt az alperes el sem fogadhatta, így a biztosítási szerződés nem jöhetett létre. Az üzletkötő azonban – akár munkaviszonya, akár megbízási jogviszony keretében rendelkezett felhatalmazással – csak biztosításközvetítői tevékenységi körben járhatott el az alperes nevében, képviselőként, megbízottjaként. Befektetés közvetítésére, általa jogszerűen nem végezhető tevékenységre munkaviszonya, majd a megbízási jogviszony nem jogosította. Az alperes felelőssége kizárólag az üzletkötő biztosításközvetítői tevékenységéért áll fenn, amelynek feltétele a biztosítási szerződés létrejötte. A Kúria megállapította, hogy a konkrét ügyben „a felperes és az alperes között nem jött létre biztosítási szerződés. Pusztán az, hogy az üzletkötő munkaviszonya lehetőséget adott egy hihető fedőtörténetre a jogsértő magatartás megvalósításához, az alperes felelősségét nem alapozza meg.” Mindezekre tekintettel megállapította, hogy a felperes káráért az alperest nem terheli kártérítési felelősség.
- [6] 1.2. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján kéri a Kúria Pfv.V.21.393/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Álláspontja szerint a Kúria kifogásolt ítélete sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését, a XXIV. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [7] Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmével összefüggésben hivatkozik arra, hogy a Kúriai döntés indokolása rendkívül rövid, valamint a Kúria jogszabálysértésre alapozza a jogerős döntés hatályon kívül helyezését, de az indokolásból nem tűnik ki, hogy a felülvizsgálattal támadott döntés mennyiben és miért jogszabálysértő. Az indítványozó álláspontja szerint sérül az Alaptörvény XXIV. cikke azáltal, hogy a Kúria nem indokolta meg döntését. A tulajdonhoz való jog sérelmét az indítványozó abban látja, hogy a Kúria ítéletének következtében azzal, hogy a munkáltató felelőssége nem került megállapításra, az okozott kárral sérült az indítványozó tulajdonjoga. Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére hivatkozik azzal összefüggésben, hogy a Kúria ítélete alaptörvény-ellenes módon téves és túlterjeszkedő jogértelmezésen alapul.

II.

- [8] 1. Az Alaptörvénynek az alkotmányjogi panaszban hivatkozott rendelkezései:

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

- [9] 2. A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) érintett rendelkezése:

„206. § (1) A bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapítja meg; a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli és meggyőződése szerint bírálja el.”

III.

- [10] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit vizsgálta, és ennek során megállapította: az indítványozó határidőben benyújtott alkotmányjogi panasz határozott kérelmet tartalmaz [Abtv. 30. § (1) bekezdés, 51. § (1) bekezdés, 52. § (1) bekezdés]. Az indítványozó ugyanis egyértelműen megjelölte
- azt a törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §), amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, és amely az indítványozó jogosultságát megalapozza;
 - az alapügy bemutatásával az elszenvedett eljárási szabálysértésekből eredő, az Alaptörvényben biztosított jogai sérelmének lényegét;
 - az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést (Kúria Pfv.V.21.393/2016/5. számú ítélete);
 - az Alaptörvény általa megsértettnek vélt rendelkezéseit [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés, XXIV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés];
 - az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint
 - a kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés].
- [11] Az indítványozó érintett az ügyben, mivel alapügyfél, felperes volt a bírósági eljárásban (Abtv. 27. §, Abtv. 51. §), továbbá a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette [Abtv. 27. § *b*) pont].
- [12] 2. Az Alkotmánybíróság a befogadás során megállapította, hogy a panasz egyes indítványi elemek tekintetében nem tesz eleget az Abtv. 27. §-ban, valamint az Abtv. 29. §-ban foglalt egyes feltételeknek.
- [13] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonjoggal összefüggésben az alkotmányjogi panasz nem vet fel sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenességet. Az Alkotmánybíróság már több ügyben kifejtette, hogy az alkotmányos tulajdonvédelem nem azonosítható az absztrakt polgári jogi védelemmel. Nem vonható az alkotmányos tulajdonvédelem alá az az eset, ha az indítványozó bírósági határozatok eredményeként pervesztes lett és ezzel összefüggésben vagyonszertést szenvedett el [3120/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [40], 3276/2017. (X. 19.) AB végzés, Indokolás [28]].
- [14] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a tisztességes hatósági eljáráshoz biztosít jogot, ilyen eljárás azonban az indítvány tartalmából megállapíthatóan nem volt folyamatban az ügyben.
- [15] Az indítvány – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére hivatkozással – több ponton kifogásolja a Kúria bizonyítási eljárás során tett megállapításait, arra tekintettel, hogy a Kúria megállapításai nem helyesek, iratellenesek. Az indítvány a befektetési vagy biztosítási termék dilemmájának indokolási hiányosságán túlmenően részében valójában a bírósági döntéssel szembeni kifogásait fogalmazza meg, illetve a bíróság jogértelmezését, jogalkalmazását vonja kritika alá, és a támadott ítéletben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek.
- [16] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. A bírói döntésnek azonban kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik a testület hatáskörébe. A bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal már nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt és az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]]. Ezzel összhangban a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól is, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4], 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5], 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25], 7/2013. (VIII. 1.) AB határozat, Indokolás [33]].
- [17] Mindezekre tekintettel az alkotmányjogi panasz a biztosítási szerződés létezése dilemmájának indokolási hiányosságán túlmenően részében nem vet fel sem alapvető alkotmányjogi kérdést, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet.

- [18] 3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadásának feltételei az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapított egyes indítványi elemek tekintetében fennállnak. Az indítványozó abban a kérdésben – a biztosítási szerződés létrejötte – sérelmezi az indokolási kötelezettség elmaradását, illetve hiányos voltát, amely érdemben befolyásolja a bírói döntést, ugyanis a per érdemi kimenetele, a kártérítési felelősség fennállása vagy fenn nem állása éppen ennek a kérdésnek az eldöntésétől függ. Az indítványozó nem a Kúria szakmai érvelését kifogásolja, hanem azt, hogy nem indokolta meg kellően azt, hogy mire alapozza – az első és a másodfokú bírósággal teljesen ellentétesen – azt az állítását, hogy nem jött létre biztosítási szerződés a felek között. Az indokolási kötelezettség nem megfelelő voltát kifogásolja azzal összefüggésben is, hogy a Kúria jogszabálysértésre tekintettel helyezte hatályon kívül a jogerős döntést, azonban az indokolásból nem derül ki, hogy a jogerős döntés miért és mennyiben jogszabálysértő. Az indokolási kötelezettség elmaradása vagy annak hiányos volta a tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben felvethet a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet.
- [19] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel az alkotmányjogi panasz befogadásáról határozott.

IV.

- [20] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [21] 1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog mindenki számára biztosítja a bíróság előtti egyenlőséget, valamint a jogot ahhoz, hogy az ellene emelt vádat, vagy perben jogait és kötelességeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el.
- [22] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény negyedik módosítása során (2013. március 25.), valamint a 13/2013. (VI. 7.) AB határozatában a korábbi alkotmánybírói határozatokban foglaltak felhasználhatóságát illetően rögzített szempontok figyelembe vétele alapján arra jutott, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog követelményével kapcsolatos korábbi megállapításai alkalmazhatóságának a konkrét ügyben nincs akadálya [hasonlóan lásd: 7/2013. (III. 1.) AB határozat]. A 6/1998. (III. 11.) AB határozat úgy foglalta össze a tisztességes eljáráshoz való jog lényegét, hogy az „olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes” [ABH 1998, 91, 95]. Ez egyben azt is jelenti, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog egyes részelemei korlátozhatóak a szükségesség-arányosság feltételeinek megfelelően [17/2015. (VI. 15.) AB határozat, Indokolás [103]–[109]].
- [23] A tisztességes eljáráshoz való jognak része az indokolt bírói döntéshez való jog. Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában vizsgálta az egyedi bírósági döntések indokolási kötelezettségének minimális, az eljárás tisztességességéhez tartozó követelményeit. Az Alkotmánybíróság irányadónak tekintette az Emberi Jogok Európai Bírósága indokolt bírósági döntéshez fűződő jog tekintetében kialakított gyakorlatát. Mindezek alapján az indokolási kötelezettség az eljárás tisztességességével összefüggő minimális követelményei a következők. Alapvető követelmény, hogy a bíróságok a döntéseik alapjául szolgáló indokokat kellő részletességgel mutassák be, az indokolás szükségességének mélységét azonban az alapul fekvő ügy egyedi körülményei határozzák meg. Az indokolt bírósági döntéshez való jog azonban semmiképpen nem jelenti azt, hogy az ügyben eljáró bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné. Az Alkotmánybíróság elsődlegesen azt vizsgálja, hogy az indokolási kötelezettséget előíró eljárási jogszabályokat a bíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelelően alkalmazta-e [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [31]–[33]].
- [24] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket” [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban a tekintetben, hogy a bizonyítási eljárás eredményének felülmérlegelésére az alkotmányjogi panasz-eljárás nem adhat keretet, mert ebben az eljárásban csak a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség felülvizsgálatára kerülhet sor [3116/2014. (IV. 17.) AB

végzés, Indokolás [54]; 3039/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [19]; 3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]}.

- [25] 2. Az Alkotmánybíróság ezt követően az alkotmányjogi panaszban kifogásolt konkrét bírói döntést vizsgálta meg.
- [26] 2.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló per központi kérdése az volt, hogy az alperes munkavállalója tevékenysége mennyiben tudható be az alperesnek, és ezzel összefüggésben az alperes mennyiben köteles helytállni a munkavállalója jogellenes tevékenységével okozott károkért. Ennek eldöntése szempontjából kulcskérdés annak eldöntése, hogy az ügylet befektetési vagy biztosítási szerződés megkötésére irányult. Az elsőfokú- és a másodfokú bíróság egyetértett abban, hogy jelen ügyben az alperesnek helytállási kötelezettsége van, mivel a per tárgya életbiztosítási szerződéshez kapcsolódó szolgáltatás volt.
- [27] Az elsőfokú bíróság rámutatott arra, hogy a munkáltató felelőssége fennáll a munkaviszonnyal összhangban okozott károkért, akkor is, ha a károkozás a munkáltató által kifejezetten tiltott tevékenységgel vagy bűncselekmény elkövetésével valósul meg. Nincs jelentősége annak, hogy a biztosításközvetítő a megbízott jogkörét túllépve okozta a kárt, mert maga a megbízás volt az, amely a károkozást lehetővé tette. Az elsőfokú bíróság szerint az alperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy az üzletkötő nem biztosításközvetítői minőségében, nem a munka- illetve megbízási jogviszonyával összefüggésben, hanem kizárólag a saját kockázatára kötött befektetési ügyletet. Az üzletkötő hosszú éveken át állt alkalmazásban az alperesnél. Bizonylatként pedig az alperes szigorú számadású nyugtáit használta fel. A felperes hosszabb időn keresztül a hozamokat is megkapta, amely tovább növelte bizalmát.
- [28] A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a felperesben alappal alakulhatott ki az a téves feltevés, hogy egy életbiztosítási szerződéshez kapcsolódó befektetésre vonatkozó szerződést kötött. A másodfokú bíróság döntőnek tekintette, hogy az üzletkötő szigorú számadású, eredeti nyugtákat használt fel a felperes által átadott pénzeszegek átvételének elismerésére. Az alperes működési körében merült fel az az ok, amelynek folytán ilyen nyugtatömbökhöz az üzletkötő hozzájuthatott. A másodfokú bíróság hivatkozott arra az állandó bírósági gyakorlatra, miszerint a biztosító felelőssége fennáll a biztosítás létrejöttének elmaradásából eredő károkért, amennyiben az ügynökének eljárása folytán a felperes alappal feltételezhette, hogy a biztosítási szerződés létrejött, és hatályba is lépett. A felelősség szempontjából annak a ténynek van jelentősége, hogy ténylegesen a megbízási jogviszony teremtette meg a károkozás lehetőségét a megbízott számára.
- [29] A Pp. 206. § (1) bekezdése értelmében a bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak az egybevetése alapján állapítja meg; a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli, és meggyőződése szerint bírálja el. A Kúria álláspontja szerint kulcskérdés az ügyben a megkötött szerződés jellege. Álláspontja szerint az első- és a másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy a szerződés létrejöttének és tartalmának bizonyítása a felperest terhelte, és ennek semmilyen szinten nem tudott eleget tenni. A Kúria leszögezte, hogy a rendelkezésre álló adatok szerint nem lehetett megállapítani, hogy a felperes biztosítási szerződést kívánt kötni, az üzletkötő azonban csak biztosításközvetítői tevékenységi körben járhatott el az alperes nevében. Befektetés közvetítésére munkaviszonya, majd megbízási jogviszonya nem jogosította. Ebből az is következik, hogy amikor az üzletkötő a felperes vonatkozásában járt el, nem biztosítási ügynöki tevékenységet végzett, nem annak kereteit lépte túl, hanem a saját kockázatára ajánlott egy befektetést. Mindezek alapján a Kúria azt állapította meg, hogy a másodfokú bíróság ítélete jogszabálysértő, és a felperes káráért az alperest kártérítési felelősség nem terheli.
- [30] Az alkotmányjogi panaszban előadott kifogás szerint a Kúria döntése rendkívül rövid indokoláson alapul, és nem helyez kellő hangsúlyt arra, hogy a felperes és az alperes közötti szerződés létrejöttének látszatát ténylegesen alátámasztották. Ugyanis az alperesi munkavállaló ténylegesen létező alperesi terméket kínált, alperesi szigorú számadású nyugtákon igazolta a pénzbefizetések átvételét, a pénzeszegek alpereshez történő befizetéséről tájékoztatta a felperest, és rendszeres jutalékot fizetett ki a termékre hivatkozással.
- [31] 2.2. Az Alkotmánybíróság a Kúria indokolását értékelve arra a következtetésre jutott, hogy a Kúria nem hagyta figyelmen kívül a felülvizsgálati kérelemben foglalt lényeges kérdések vizsgálatát. A bíróság a Pp. 206. § (1) bekezdése alapján a tényállást a felek előadásának és bizonyítékainak alapján állapítja meg, és arra alapozza döntését. A Kúria elsősorban azt kifogásolta, hogy a felperes nem bizonyította kellőképpen azt, hogy biztosítási szerződést kötött. Álláspontja szerint a felperes elmulasztotta bizonyítási kötelezettségét, amelyet a másod-

fokú bíróság figyelmen kívül hagyott, ebben áll a másodfokú ítélet jogszabálysértő jellege. A Kúria indokolásában kevesebb hangsúlyt fektet olyan tényekre, amelyeket az elsőfokú, de főként a másodfokú bíróság hangsúlyosnak tekintett, például a szigorú számadású nyugták kérdése. Azt, hogy az üzletkötőnél voltak szigorú számadású nyugták, a másodfokú bíróság döntőnek tekintette annak megítélésakor, hogy az üzletkötő az alperes megbízottjaként járt el. A Kúria annak vizsgálata során, hogy mennyiben volt betudható az üzletkötő magatartása az alperesnek, egyetlen körülményre helyezte a hangsúlyt, arra, hogy a szerződés jellege milyen volt. Ugyanis csak a biztosítási szerződés minősült olyannak, amelyre kiterjedt az alperes tevékenységi köre, a befektetési szerződésre nem. Az ügy eldöntése szempontjából a Kúria elegendőnek tartotta annak megállapítását, hogy a biztosítási szerződés megkötésének a ténye nem volt bizonyított, kellőképpen igazolt. Ez a tény önmagában kizárta az alperes helytállási kötelezettségének megállapítását és kárfelelősségét. A Kúria indokolásában nem foglalkozott minden, a felek által felvetett, valamint a másodfokú bíróság által vizsgált kérdéssel. Érdemben foglalkozott azonban az ügy eldöntése alapjául szolgáló lényeges kérdéssel, a szerződés létezésével, illetve jellegével, amely döntő volt az alperes kárfelelősségének megállapítása szempontjából.

[32] Az Alkotmánybíróság az érdemi vizsgálatot követően arra a következtetésre jutott, hogy a Kúria az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményeknek megfelelően járt el, mert az ügy lényeges körülményeit érintő legfontosabb kérdést megvizsgálta, és a vizsgálat eredményéről számot adott döntése indokolásában.

[33] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel az alkotmányjogi panaszt elutasította.

Budapest, 2018. június 19.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2111/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3238/2018. (VII. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Gyulai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.M.211/2016/9. számú ítélete alaptörvényellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Egy egyházi fenntartású oktatási-nevelési intézmény (a továbbiakban: indítványozó) 2018. február 2-án jogi képviselővel eljárva, a Gyulai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság útján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amit az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívására 2018. április 6-án kiegészített.
- [2] 1.1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Gyulai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.M.211/2016/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [3] 1.2. Az indítványozónál a Békés Megyei Kormányhivatal Békéscsabai Járási Hivatala (a továbbiakban: közigazgatási hatóság) munkaügyi ellenőrzést tartott. Ennek során megállapítást nyert, hogy az indítványozó több munkavállalója részére nem fizette meg a nehéz körülmények között végzett munkáért járó pótlékot; több munkavállalója esetében nem tett eleget maradéktalanul elszámolási kötelezettségének, és a munkaviszony megszűnését követően nem fizette meg a nehéz körülmények között végzett munkáért járó pótlékot; továbbá több munkavállalója foglalkoztatásához kapcsolódó bejelentési kötelezettségét késve teljesítette. A feltárt szabálytalanságok miatt a közigazgatási hatóság BEN/02/00167-11/2017. számú határozatában az indítványozót 300 000 forint összegű munkaügyi bírsággal sújtotta, és a munkáltatót arra kötelezte, hogy a nehéz körülmények között végzett munkáért járó pótlékot az érintett munkavállalóknak fizesse meg.
- [4] Az indítványozó a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát kezdeményezte, a Gyulai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ez alapján eljárva 1.M.211/2016/9. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. A bíróság ítélete indokolásában rögzítette, hogy maga a közigazgatási bíróság, illetve a Gyulai Törvényszék már korábban megállapította az indítványozónak a nehéz körülmények között végzett munkáért járó pótlékfizetési kötelezettségét. Tényként rögzítette, hogy a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: kormányrendelet) 16. § (8) bekezdése pedagógusokról rendelkezik, ugyanakkor ugyanezen kormányrendelet 32. § (6) bekezdése azt írja elő, hogy a nehéz körülmények között végzett munkáért járó pótlékra a nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő munkakörökben foglalkoztatott közalkalmazott is jogosult a 16. § (8) bekezdésben meghatározott feltételek szerint. A közigazgatási bíróság előtt az indítványozó hivatkozott a munkaügyi ellenőrzésről szóló 1996. évi LXXV. törvény 6. § (3) bekezdésének sérelmére is, miszerint a felügyelő a foglalkoztató és a részére munkát végző személy közötti jogviszony tartalmát érintő intézkedést nem hozhat, amennyiben az ellenőrzést megelőzően a felek között munkaügyi vita indult. A közigazgatási bíróság ezzel összefüggésben kiemelte indokolásában, hogy a közigazgatási hatóság az indítványozó által szolgáltatott adatok ismeretében hozta meg határozatát, utóbb ezen adatok helytállóságának vitatása nem hat ki a meghozott érdemi határozatra. Az indítványozó elmulasztotta a munkaügyi ellenőrrel közölni azt a tény, hogy az érintett munkavállalók vonatkozásában indult-e munkaügyi vita.
- [5] 1.3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és a XXIV. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes hatósági eljáráshoz való joga sérelmére hivatkozva.
- [6] Előadta, hogy a közigazgatási határozat és a bírósági ítélet jogszabálysértő, mert olyan személyek vonatkozásában is döntött, akikre nem volt hatásköre, mert az ő vonatkozásukban a vizsgálat megindítását megelőzően

munkaügyi per van, illetve volt folyamatban. A hatáskör hiányában hozott döntés pedig sérti a jogállamisághoz és a tisztességes eljáráshoz való alapjogait.

- [7] Arra is hivatkozott, hogy a közigazgatási határozat és a bírósági ítélet azért is jogszabálysértő, mert a kormányrendelet alapján a nehéz körülmények között végzett munkáért járó pótlékra csak a pedagógusok jogosultak.
- [8] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését azért is sérti a közigazgatási határozat és a bírósági ítélet az indítványozó szerint, mert eljárásukat fel kellett volna függeszteniük és normakontrollt kérni az Alkotmánybíróságtól, hiszen a jogszabály írott szövege ellenkezik a mellékletben meghatározott szöveggel. A jogszabály szövege egyértelműen községről rendelkezik, viszont a mellékletbe egy olyan község neve is bekerült, amelynek várossá nyilvánítása megtörtént. Ez egyértelműen ellentmondás a jogszabályban.
- [9] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [10] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [11] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 27. §-ára alapozza. Az Abtv. hivatkozott rendelkezése alapján az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [12] A Gyulai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítélete ellen nincs helye fellebbezésnek, az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.
- [13] Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztett elő az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszt.
- [14] Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványát.
- [15] 2.2. Az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott feltételeknek megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Megjelöli továbbá a sérelmezett bírói döntést és kifejezetten kéri annak megsemmisítését, illetve indokolást is arra nézve, hogy a döntés az indítványozó szerint miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [16] 2.3. Az indítványozó hivatkozik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére. Az Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdése értelmében Magyarország független, demokratikus jogállam. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a jogállamiság (és az annak részét képező jogbiztonság) elvéből eredően olyan típusú jogok sérelmére alapítható alkotmányjogi panasz, mint a kellő felkészülési idő hiánya, illetve a visszaható hatályú jogalkotás tilalma {pl. 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [86]–[91], 3041/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [22]}. Az indítványozó azonban nem ilyen értelemben állította, hogy a támadott jogszabályi rendelkezések ellentétesek a B) cikk (1) bekezdésével, ezért az indítványnak a B) cikk (1) bekezdésén alapuló része nem felel meg az Abtv. 27. §-ában írott feltételnek.
- [17] 2.4. Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét a közigazgatási hatóság és a bíróság által alkalmazott jogszabályi rendelkezés téves – az Alaptörvénnyel ellentétes – értelmezésében látja.
- [18] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Ez a feltétel a jelen ügyben benyújtott alkotmányjogi panasz vonatkozásában nem teljesült.
- [19] Az Alkotmánybíróság ezúttal is megerősíti, hogy a tényállás megállapítása és a jogszabályok értelmezése továbbra is a bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ellenkező esetben egyfajta „szuperbíróságként”, a meglévők melletti újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el {ennek az elvnek a korai rögzítéséhez

lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]]. Az Alkotmánybíróság feladata nem a tény-, illetőleg jogkérdések felülvizsgálata, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot számon kérje a bíróságoktól.

- [20] 3. Az indítványozó a közigazgatási hatóság részére nyújtott adatszolgáltatás során folyamatban lévő munkaügyi vitaként kizárólag a Gyulai Törvényszék 9.Mf.25.550/2016/4. számú ítéletét és az azzal összefüggésben benyújtott alkotmányjogi panaszt jelölte meg, amit az Alkotmánybíróság 3256/2017. (X. 10.) AB végzésével visszautasított. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben megjegyzi, hogy az abban az ügyben érintett munkavállalót a jelen alkotmányjogi panasz alapját képező közigazgatási hatósági ellenőrzés és határozat nem érintette.
- [21] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján nem észlelt olyan értelmezési hibát, amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet valószínűsítene, továbbá az indítványozó állításai nem vetnek fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem. Az Alkotmánybíróság ezért az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. június 19.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/247/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3239/2018. (VII. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.VI.20.186/2017/6. számú ítélete, valamint a Fővárosi Ítéletábrla 4.Pf.20.814/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó – jogi képviselője (Nagy és Trócsányi Ügyvédi Iroda, 1126 Budapest, Ugocsa utca 4/B.) útján – 2018. március 1-jén az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria Pfv.VI.20.186/2017/6. számú ítélete, valamint a Fővárosi Ítéletábrla 4.Pf.20.814/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Az indítványozó szerint a megsemmisíteni kért bírósági döntések ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, vagyis a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal.
- [2] 2. Az indítványozó egy természetes személy, a támadott ítéletek alapjául szolgáló peres eljárás felperese volt. E peres eljárást az indítványozó kártérítés iránt indította egy biztosítótársasággal mint alperessel szemben, mely társaság jogelődjének az ügynöke, Sz. Zs. – büntetőbíróság által megállapítottan – több tucat sértettel, köztük az indítványozóval szemben is csalás büntettét követte el.
- [3] 3. Az indítványozó 2004-ben és 2005-ben három befektetéssel vegyes életbiztosítási szerződést kötött az alperesi jogelőddel, melyek értelmében az indítványozó mint biztosított jogosult volt a rendszeres biztosítási díjon felül korlátlan számú eseti befizetést is teljesíteni, amely eseti befizetéseket a biztosító az ügyfél által kiválasztott eszközalapokba helyezte. E szerződéseket az indítványozó Sz. Zs.-n keresztül kötötte meg, akinek az ügyfél szerződési ajánlatának a biztosító részére történő közvetítésére, valamint az első havi díjrészlet átvételére az általános szerződési feltételek értelmében joga volt, egyéb készpénz átvételére azonban nem. Az indítványozónak az ügynök azt állította, hogyha ezeket az eseti befizetéseket készpénzben közvetlenül hozzá teljesíti, akkor a befizetett összegek után magasabb hozamot kaphat. A felperes korábbi befizetéseit, kétszer 30 millió forintot az ügynök visszafizette, azok után 7 800 000 forint „hozamot” is kifizetett. A felperes az ügynöknek 2006. június 8-án 12 millió forintot, 2006. június 14-én 7 millió forintot, 2006. október 12-én pedig 11 millió forintot adott át; az ügynök az így átadott összegekre sorrendben 2016. június 28-i, szintén 2016. június 28-i, illetve 2016. október 12-i (tehát 20, 14, illetve 6 nappal a befizetést követő), 5–10%-os mértékű garantált hozammal történő visszafizetést vállalt. A felperes ezenkívül a korábbi 7 800 000 forint „hozamot” is ugyanilyen módon befektette 2006. augusztus 4. napján. A 2016. augusztus 4-i és a 2016. október 12-i befizetésekre úgy került sor, hogy addig az indítványozó a megállapodás szerint egyébként 2016. június 28-ig az eseti befizetéseit után járó „hozamot” még nem kapta meg, illetve az ügynök a befektetett pénzeszközöket mint tőkét sem fizette még vissza a számára. Az ügyletekről egy olyan elismervényt állított ki Sz. Zs., mely blankettaként az internetről bárki által szabadon letölthető és korlátlan számban kinyomtatható volt, és mely címe („értesítő eseti díj fizetéséről”) és tartalma szerint az ügyfél által elindított banki átutalásnak a biztosító részére történő bejelentésére, tehát nem készpénzátvétel elismerésére szolgált; erre a blankettára jegyezték fel kézírással a készpénz átadását. Hasonló módon járt el Sz. Zs. és az indítványozó a korábbi két 30 millió forintos befizetés esetén is, azzal, hogy ezen elismervény egyetlen példányban készül, és a megállapodás szerint azt össze kell tépni, amint a tőke összegét az ügynök visszafizeti az ügyfélnek – ez a két korábbi esetben meg is történt.
- [4] 4. A harmadszor (három részletben) átadott 30 millió forintot Sz. Zs. nem fizette vissza, továbbá a korábban „hozamként” általa kifizetett, de a felperes által később neki újra átadott 7 800 000 forintot sem fizette vissza. Sz. Zs.-t később több rendbeli csalás büntetében bűnösnek mondták ki, majd ezt követően az indítványozó felperesként polgári peres eljárást indított 37 800 000 forint és annak törvényes kamatai megfizetése iránt a kárt

szerinte okozó biztosítóval szemben, akinek az ügynöke – a felperes véleménye szerint – a biztosítási jogviszonnyal összefüggésben okozott neki kárt. A kártérítés jogcíme a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény [a továbbiakban: Ptk.] 350. § (1) és (2) bekezdése volt, melyek szerint: „[a] megbízott által ilyen minőségben okozott kárért a károsult harmadik személlyel szemben a megbízó a megbízottal egyetemlegesen felelős. Mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy őt a megbízott megválasztásában, utasításokkal ellátásában és felügyeletében mulasztás nem terheli. Ez a szabály a fokozott veszéllyel járó tevékenységet folytató személyek felelősségére nem vonatkozik.”; illetve: „[á]llandó jellegű megbízási viszony esetében, továbbá, ha a megbízó és a megbízott egyaránt gazdálkodó szervezet, a bíróság a károsult és a megbízó viszonyában az alkalmazottak károkozásáért való felelősség szabályait is alkalmazhatja.”

- [5] Az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék 2016. március 29-én, megismételt eljárásban meghozott, 18CS/P.22.443/2015/24/I. számú ítéletével a keresetet részben alaposnak találta, és kötelezte az alperest 24 millió forint és annak törvényes kamatai megfizetésére. A 7 800 000 forint „hozam” elvesztését az arra jogosító törvényes jogcím hiányában nem értékelte kárként; a 30 millió forint esetében pedig kármegosztást alkalmazott. Mivel az elsőfokú bíróság szerint a biztosító megbízottja (ügynöke) okozott a felperesnek kárt, és mivel a biztosító a megbízottja megválasztásában, utasításokkal ellátásában és felügyeletében felróható módon járt el, ezért felelőssége megállapítható; ám a felperes sem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben elvárható volt, így 20%-os mértékben ő is felelős a kárért.
- [6] Az ítélet indokolása szerint „[f]igyelemmel arra, hogy mindhárom értesítőn megjelölésre kerültek a felperes életbiztosítási szerződés kötvényszámai, illetőleg megjelölésre került az is, hogy a befizető a pénzüsszeg 40%-át európai kötvény alapba, 60%-át pénzüpiaci alapba kéri teljesíteni, a bíróság megállapította, hogy [Sz. Zs.] az ügylet során a biztosító ügynökeként, megbízottjaként járt el, mert eljárása az alperes és felperes közötti életbiztosításokhoz, illetve az azokra teljesíthető eseti befizetésekhez kapcsolódott. Mivel a pénzüatadások a felperes által az alperesi ügynökként ismert személy részére történtek, a pénzü átvételének elismerése az alperes nyomtatványán történt, megjelölésre kerültek az életbiztosítások is, így a felperes számára nem merülhetett fel olyan körülmény, amely kétségessé tehetné számára, hogy az ügynök a biztosító nevében jár el.” Sz. Zs. így a „biztosító megbízottjaként járt el, ezért a megbízott jogellenes magatartásáért az alperesi biztosító mint [megbízó] a Ptk. 350. § (1) és (2) bekezdése alapján kártérítési felelősséggel tartozik, figyelemmel arra is, hogy az alperes nem bizonyította, hogy a megbízottja megválasztásában, utasításokkal való ellátásá[ban] és felügyeletében mulasztás nem terhelte, úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható volt.” Azonban a kár bekövetkeztéhez 20%-os mértékben a felperes is hozzájárult, mivel nem a kellő körülmétekintéssel járt el: így a biztosításközvetítőtől semmilyen igazolást nem kért arra vonatkozóan, hogy a befektetés ténylegesen megtörtént, illetve hogy az ügynök a befektetéseket pontosan mely befektetési alapba helyezte el; továbbá a biztosító által megküldött éves elszámolásban sem észlelte, hogy az eseti díjként általa megfizetett pénzüösszegek nem szerepeltek befizetésként az életbiztosítási szerződéseknél. Ugyanakkor nem róható fel a felperesnek az, hogy a biztosítási ügynök akár a közvetített termékről, akár a képviseleti jogának terjedelméről a felperes számára valótlán tájékoztatást adott, és az sem, hogy az ügynök készpénzü átvételére az eseti díjak vonatkozásában valójában nem volt jogosult.
- [7] Az elsőfokú ítélettel szemben mind a felperes, mind az alperes fellebbezett; előbbi az alperest 37 800 000 forint és annak kamatai megfizetésére kérte kötelezni, vagyis azt kérte, hogy a kereseti kérelmének teljes mértékben adjon helyt a bíróság, míg utóbbi a kereset elutasítását, illetve ennek hiányában az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és a törvényszék új eljárás lefolytatására utasítását kérte. A Fővárosi Ítéletábla 2016. szeptember 22-én meghozott, 4.Pf.20.814/2016/4. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és a keresetet teljes egészében elutasította. A jogerős ítélet indokolása szerint a felperesnek „a legminimálisabb gondosság tanúsítása mellett tudomással kellett bírnia arról, hogy a perbeli esetben a [Sz. Zs.] részére átadott eseti díjak nem kerülnek az alperes számlájára befizetésre”. A felperes 2005-ben kétszer is befizetett 30 millió forintot, de a számlaforgalmáról szóló egyenlegétesítőjén sem ez, sem a megkapott 7 800 000 forint „hozam” nem szerepelt. A kft. tulajdonos, ügyvezető vállalkozónak tudnia kellett, hogy 6–20 napra nem lehet 10%-os mértékű hozamot realizálni, és azt is, hogy egy multinacionális biztosítónál ekkora összegek készpénzüben történő befizetése és visszafizetése nem a biztosító társaságnak az ügyfélforgalom számára nyitva álló helyiségén kívül történik meg. Azzal is tisztában kellett lennie, hogy egy biztosítási ügynök ekkora összeg visszafizetésére semmilyen biztosítónál nem vállal személyes „anyagi és erkölcsi felelősséget”. A felperesnek tehát tudnia kellett arról, hogy Sz. Zs. nem a biztosító által felkínált konstrukcióba fekteti a pénzüét, azaz – összességében – azt, hogy e vonatkozásban ő nem a biztosító ügynökeként, nem biztosításközvetítői minőségében, hanem magán-

személyként jár el. Az ítélet indokolása szerint: „[m]indezek alapján az állapítható meg, hogy a felperesnek tudomása volt arról, hogy [Sz. Zs.-nak] mint magánszemélynek és nem mint az alperes jogelődje függő ügynökének, az alperes jogelődjével fennállt megbízási jogviszonyára tekintettel, az alperesi jogelőddel kötött unit linked biztosítási szerződésére történő befizetés szándékával adta át 2006. évben a keresetben megjelölt összegű befektetését. Ezért az alperes nem tartozik a felperessel szemben a Ptk. 350. §-a alapján kártérítési felelősséggel az általa [Sz. Zs.-nak] átadott összegekért.”

- [8] A jogerős ítélettel szemben a későbbi indítványozó felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet a Kúriához, melyben az alperest a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésével 30 240 000 forint és annak törvényes kamatai megfizetésére kérte kötelezni. Érvérese szerint az ítélet tábla az által követett el jogsértést, hogy az elsőfokú ítéleti tényállást indokolatlanul mérlegelte felül, és a bizonyítékokból helytelen következtetéseket vont le. A Kúria azonban ezen indítványnak azért nem adott helyet, mert a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok felülmérlegelésének (vagyis a jogerős ítéletétől eltérő – így például az elsőfokú bíróság által korábban megállapított – tényállás megállapításának) már csak kirívó okszerűtlenség, logikai hiba vagy iratellenesség esetén van helye, illet azonban az ítélet tábla nem követett el. Végső soron a Kúria egyetértett az ítélet tábla által megállapított tényállással, valamint annak a jogértelmezésével is; a Kúria szerint a bizonyítékok nem engedtek olyan következtetést, miszerint az ügynök a biztosító képviselőjében járt el.
- [9] A Kúria szerint az általános szerződési feltételek értelmében az ügynök jogállása kizárólag az ajánlat és az első biztosítási díj átvételére terjed ki, szerződéskötésre nem, és arra sem, hogy a fél hozzá érvényes jognyilatkozatot intézzen. A szerződéskötést követő jognyilatkozatot ajánlott küldeményként kell a biztosítónak eljuttatni, és a nyilatkozat akkor hatályos, ha a biztosítóhoz megérkezett, eseti díjfizetés pedig csak banki átutalással vagy postautalvánnyal lehetséges. A Kúria szerint „[e]zen egyértelmű szerződési feltételekre figyelemmel a felperesnek tudnia kellett azt, hogy az ügynöknek nem az életbiztosítási szerződés keretei között ad át készpénzt befektetési célra, az ügynök nem a biztosító képviselőjében jár el. Erre kellett következtetnie abból, hogy kétszer 30 000 000 forintot az ügynöktől vett át készpénzben és nem a szerződés szerint az előzőekben ismertetett módon.” Továbbá: „[o]kszerűen tulajdonított jelentőséget a másodfokú bíróság annak is, hogy a biztosítótól a 2005. évről 2006 elején kapott befektetési számlakivonatban nem szerepeltek a felperes korábbi eseti díjas befizetései. A szerződéses kapcsolatokban jártas kft. tulajdonos, ügyvezető felperes számára a közte és az ügynök [...] közötti ügylet nem lehetett kétséges amiatt sem, hogy saját előadása szerint a munkahelyén bonyolított pénz átvételekről bizonylatot nem készítettek, a perben csatolthoz hasonló, a pénz átvételét igazoló értesítőket pedig eltépte vagy visszaadta »[Zs.-nak]«. [...] A nyomtatványokon annak szerepeltetése, hogy az ügynök az átvett összegre maga vállalt »anyagi és erkölcsi« felelősséget, szintén a magánemberként történő eljárását igazolja. [...] Amennyiben a felperes a biztosítási szerződéses jogviszony keretei között teljesít befizetést, úgy nem az ügynökkel [...] alkudozik a visszafizetés határidejéről. 2006. október 12-én pedig úgy adott további 11 millió forintot, hogy 19 millió forintot a lejárat ellenére még nem kapott vissza.” Összességében tehát a károkozás nem az ügynök biztosításközvetítői tevékenysége során, azzal összefüggésben merült fel, így a biztosító kártérítési felelőssége nem áll fenn. Pusztán az a tény, hogy a kárt ténylegesen okozó magánszemély egyébként ügynökként megbízási jogviszonyban állt a biztosítóval, nem jelenti a biztosító kárfelelősségének megállapíthatóságát, mivel jelen esetben e magánszemély a bizonyítékok alapján egyértelműen biztosításközvetítői tevékenységén kívül okozta a kárt a felperesnek, és ennek a vállalkozóként tevékenykedő felperes számára nyilvánvalónak kellett lennie.
- [10] 3. A felperes ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben az Abtv. 27. §-a alapján a Kúria Pfv.VI.20.186/2017/6. számú ítélete, valamint a Fővárosi Ítélet tábla 4.Pf.20.814/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, arra hivatkozva, hogy e bírósági döntések ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal. Az indítványozó szerint a jogerős és a felülvizsgálati ítélet elzárta őt attól, hogy egy csaló biztosítási ügynök által okozott kárát az ügynököt alkalmazó biztosítóval szemben érvényesíthesse, ugyanis a bíróságok egyrészt a mérlegelésükből alapvető bizonyítékokat rekesztettek ki, másrészt célzatosan olyan tényeket vettek figyelembe, melyek kizárólag az indítványozó nem kellő körültekintésének megalapozására szolgáltak, míg a biztosító felelősségét alátámasztó tényeket kirekesztették a bizonyítékok köréből, harmadrészt a Kúria ítélete olyan új, az indítványozó által már nem vitatható ténymegállapításokon alapul, melyeket – ha azokat az indítványozó már az eljárás korábbi szakaszában megismeri – könnyen cáfolni lehetett volna. Az indítványozó szerint a Fővárosi Ítélet táblának és a Kúriának – az elsőfokú döntéssel összhangban – azt kellett volna a tényállás

helyes felvételével és a jogszabályok helyes értelmezésével megállapítania, hogy az alperes felelősséggel tartozik az általa megbízott személy által okozott kárért, és legfeljebb a felelősségének mértéke csökkenthető a kármegosztás alkalmazásával, ehelyett mind a Fővárosi Ítéltábla, mind a Kúria a felelősséget kizárólag az indítványozóra telepítette. Hivatkozott az EBH2006.1406. számon közétett legfelsőbb bírósági döntésre is, mely szerint a kártérítési felelősség szempontjából az alkalmazottal azonos megítélés alá eső megbízott által a megbízás keretének túllépésével okozott károkért a megbízó felel; egyúttal kétségbe vonta azt a bíróságok által megállapított tényt, hogy jelen ügyben nem a megbízás keretének túllépéséről, hanem a megbízási jogviszonytól független károkozásról lett volna szó. Mindezek az indítványozó szerint sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jogát.

- [11] 4. Az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásra alkalmatlan, ennek alapján nem fogadható be, mert nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt azon feltételnek, miszerint „az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be”. Jelen esetben az indítványozó valójában a bíróságok bizonyítási tevékenységét, illetve az általuk megállapított tényállás helyességét, továbbá a bíróságok jogértelmezését támadja, érvelése pedig a támadott bírósági döntések tartalmi kritikáját foglalja magában. A tényállás megállapítása és az ehhez vezető bizonyítékok felvétele és értékelése, valamint a jogszabályok értelmezése azonban a bíróságok, ezen belül is elsősorban a Kúria, nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés. Az Alkotmánybíróság továbbá már a 3325/2012. (XI. 12.) AB végzésben kifejtette, ezzel kapcsolatos gyakorlata pedig azóta is töretlen, hogy „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. [...] [A]z Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban [...] a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panaszra. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [12] 5. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.VI.20.186/2017/6. számú ítélete, valamint a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.814/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. június 19.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/367/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3240/2018. (VII. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.143/2017/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (Tolna Megyei Rendőr-főkapitányság; 7100 Szekszárd, Mészáros Lázár utca 19–21.) jogi képviselője útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Abtv. 27. § alapján – a Kúria Mfv.II.10.143/2017/5. számú ítélete és a Szekszárdi Törvényszék 10.Mf.20.031/2016/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [3] 1.1. A perbeli tényállás szerint a felperes az indítványozónál állt közalkalmazotti jogviszonyban középfokú besorolású munkakörben. Az indítványozó intézkedésével a felperes illetményét 2012. április 1-jétől 130 400 Ft-ban állapította meg, amely kerekítve 93 800 Ft garantált illetményből és 36 600 Ft munkáltatói döntésen alapuló illetményrészből állt. Az indítványozó intézkedésével a felperes illetményét 2014. január 1-jétől úgy módosította, hogy illetménye összesen 139 400 Ft lett, amelyből garantált illetménye kerekítve 96 800 Ft-ot, míg munkáltatói döntésen alapuló illetményrésze 42 600 Ft-ot tett ki. Az indítványozó felperes illetményét 2015. január 1-jétől ismét módosította, ennek eredményeként a felperes összilletménye 139 400 Ft maradt, míg garantált illetménye változatlanul 96 800 Ft-ban, a garantált bérminimumra történő kiegészítés összege 25 200 Ft-ban került megállapításra, egyidejűleg a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész 17 400 Ft-ra csökkent.
- [4] A felperes elsődleges kereseti kérelmében a 2013. augusztus 1-jétől 2015. december 31-ig terjedő időtartamra illetmény-különbözet megfizetésére kérte kötelezni az indítványozót arra hivatkozással, hogy az indítványozó nem tett eleget a garantált illetmény garantált bérminimumra történő felemelési kötelezettségének, illetve a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt nem a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 66. § (9) bekezdése *b*) pontja szerinti garantált illetményen felül biztosította. Érvelése szerint a garantált illetményen felüli, munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt az indítványozó kizárólag a Kjt. 66. § (7) és (8) bekezdése szerinti módon, negatív minősítés eredményeként csökkenthetette volna. A felperes másodlagos kereseti kérelmében arra hivatkozott, hogy a kollektív szerződés alapján járó illetményrészt az indítványozó a munkáltatói illetményrészrel összemosta, így az utóbbi konkrét összegét nem lehet megállapítani. A kollektív szerződés vonatkozó rendelkezéseinek esetleges érvénytelensége esetén az indítványozót az érvénytelenségből eredő kára megtérítésére kérte kötelezni.
- [5] Az első fokon eljáró Szekszárdi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a felperes keresetét elutasította. Ítéletének indokolása szerint a munkáltatói többletilletmény az illetmény része, amely illetményrész a garantált illetményrészben felül változatlan összegben nem illeti meg a közalkalmazottat. A munkáltatói döntésen alapuló illetményrész csökkentése vagy megvonása – ha a közalkalmazott illetménye összességében nem csökkent – nem minősül a kinevezés egyoldalú módosításának, így nem ütközik a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 58. §-ába. A másodlagos kereseti kérelem tekintetében az elsőfokú bíróság szerint a felperest kár nem érte, a garantált bérminimumnak megfelelő összeget a perrel érintett időszakban megkapta, a kollektív szerződés érvénytelenségéből eredő jogkövetkezményeket egyoldalúan az indítványozóra hárítani nem lehet.
- [6] A felperes fellebbezése folytán az ügyben másodfokon eljáró Szekszárdi Törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és az indítványozót illetménykülönbözet és kamatai, továbbá perköltség megfizetésére

kötelezte. A törvényszék a Kúria Mfv.II.10.043/2016/7. számú ítéletében foglalt iránymutatás alapján magalapottnak találta a felperes illetménykülönbözet iránti igényét. A bíróság jogi álláspontja szerint, amennyiben a garantált illetmény mértéke jogszabály alapján emelkedett, és a felek között nem jött létre újabb megállapodás a kinevezés módosításával az összilletmény emeléséről, illetve a munkáltató írásban nem intézkedett a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészről, akkor annak összege nem módosulhatott, mert a garantált illetmény jogszabályon alapuló emelése fedezetét a változatlan összegű illetmény nem biztosítja. A munkáltatói döntésen alapuló illetményrészre nézve a munkáltatót írásbeli intézkedési, és erről tájékoztatási kötelezettség terheli, ezért az indítványozó tévesen értelmezte úgy a helyzetet, hogy az összilletményen belül a garantált illetmény növekedését a munkáltatói többletilletmény automatikusan fedezte. A munkáltatónak a bíróság szerint van lehetősége a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész megvonására egyoldalú intézkedéssel, ez azonban csak olyan mértékig terjedhet, hogy ne csökkenjen a felperes korábbi illetménye. Emellett annak az elvnek is érvényesülnie kell – folytatja az ítélet indokolása –, hogy amennyiben az illetmény helyes összege utóbb kerül meghatározásra, a közalkalmazottat olyan helyzetbe kell hozni, mintha a munkáltató az illetményt helyesen állapította volna meg, így a kiinduló időszakra járó helyes összeghez képest kell számítani a perben érvényesített időszakra járó illetményt.

- [7] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény, a Kjt. és az Mt. egyes rendelkezéseinek a megsértésére. Az indítványozó – többek között – sérelmezte azt is, hogy a másodfokú bíróság ítélete az alkalmazott jogszabályhelyeket nem tartalmazza, érvelése szerint az Mt. 46. § szerinti tájékoztatási kötelezettség kizárólag az összilletmény megváltoztatásának esetére terjed ki, az illetményen belüli, a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészre nem.
- [8] A Kúria ítélete a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria szerint a törvényszék ítélete az alkalmazott jogszabályhelyek jogértelmezésére kitért, azonban valójában nem tartalmazott konkrét jogszabályhely-megjelöléseket, így a törvényszék eljárási szabályt sértett, amely szabálysértésnek azonban az ügy érdemi elbírálására nézve lényeges kihatása nem volt. A kúriai ítélet megerősítette, hogy a közalkalmazott garantált illetménye és a megállapított illetménye nem azonos fogalmak. Az ítélet rámutatott arra is, hogy a másodfokú bíróság helyes jogi álláspontja szerint nincs lehetőség arra, hogy a munkáltató külön intézkedés nélkül úgy tekintse a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt, hogy az a jogszabályváltozás miatt emelésre szoruló garantált illetmény emelésének fedezetéül szolgál. Tényként állapította meg a bíróság, hogy a munkáltató a garantált illetmény változásáról, a garantált bérminimumnak megfelelő összegben történő megállapításáról, a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész összegének a változásáról, csökkentéséről a garantált illetmény emelkedése miatt annak összegére történő átcsoportosításáról írásban nem intézkedett. A közalkalmazott garantált illetménye és illetménypótlékai – állapítja meg a kúriai ítélet – jogszabályon alapuló, kötelező mértékű juttatások, amelyek a jogszabály változásakor akkor is a jogszabálynak megfelelően változnak, ha arról a munkáltató nem hoz semmilyen írásbeli intézkedést, illetve nem tájékoztatja a közalkalmazottat. A munkáltatói döntésen alapuló illetményrész ezzel szemben más jogi természetű – mutat rá a Kúria – mivel nem alanyi jogon jár a közalkalmazottnak, hanem munkáltatói döntésen alapul, illetve ezt a jellegét nem veszíti el a garantált illetmény jogszabályon alapuló emelésekor sem. Erre tekintettel kifejezett munkáltatói döntés, írásbeli intézkedés hiányában ezen illetményrész összege változatlan marad a következő munkáltatói intézkedésig. Ha tehát a garantált illetmény mértéke jogszabályon alapulóan emelkedik, és a felek között nem jön létre újabb megállapodás a kinevezés módosításával az illetmény emeléséről, és a munkáltató sem hoz döntést a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészről, akkor a garantált illetmény emelése fedezetét a változatlan összegű illetmény nem biztosítja. Ez – a Kúria ítélete szerint – a megállapított tényállás alapján azt jelenti, hogy a munkáltató nem hivatkozhat arra, hogy garantált illetmény emelését biztosította, illetve megfizette a közalkalmazott részére.
- [9] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Kúria ítélete ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel és 28. cikkével.
- [10] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott ítéletek azért sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogbiztonság elvét, mivel a kollektív szerződés semmisségével kapcsolatban a Kúria nem egységes elvek szerint hozott döntést. Az alkotmányjogi panaszban közölt táblázatban az indítványozó kimutatta, hogy a Kúria meggyező vagy részben eltérő összetételű tanácsai, más-más, az indítványozó foglalkoztatásában álló közalkalmazottak ügyeiben a kollektív szerződés egyes, a felperes által is hivatkozott rendelkezése semmissége tekinteté-

ben eltérő döntést hoztak. Az indítványozó álláspontja szerint az eltérés indokolatlan, és nem szolgálja a jogbiztonság alkotmányos követelményének teljesülését.

- [11] Az indítványozó a fenti okok miatt állítja az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének sérelmét is. Ugyancsak a megkülönböztetés tilalmát sérti nézete szerint az, hogy a Kúria döntését követő, annak értelmében szükséges béremelésből egyes dolgozók kimaradnak tekintettel arra, hogy esetükben nem volt szükség munkáltatói értesítésre, így az nem is maradhatott el. Az indítványozót munkáltatóként is érinti a diszkrimináció tilalmának megsértése, mivel a Kúria döntését követően olyan helyzetbe került, mintha egyes dolgozóinak indokolatlanul adna magasabb bért.
- [12] A panaszban írtak szerint a Kúria és a törvényszék ítélete sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jogot, illetve annak részelemét, az indokolt bírói döntéshez való jogot. A másodfokú bíróság nem jelölte meg azokat a jogszabályokat, amelyeken az ítélete alapult, a Kúria más egyedi ügyben hozott ítéletére hivatkozott, azt precedensértékűnek tekintve, az indokolásában nem értékelte a peres felek jogszabályi hivatkozásait, illetve az indítványozó több beadványát, valamint nem hozott döntést a kollektív szerződés semmissége kérdésében. A Kúria ítélete megállapította, hogy a másodfokú bíróság ítélete nem tartalmaz konkrét jogszabályhely-megjelöléseket, azonban azt mégsem helyezte hatályon kívül. Ezen túlmenően a Kúria nem értékelte az indítványozó több beadványában is kifejtett jogi érvelését.
- [13] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági tárgyaláshoz való joggal összefüggésben a meghallgatáshoz és a kérelem elbírálásához való jog sérelmét is állította az indítványozó. Álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria egyes, a per érdemét érintő jogszabályi hivatkozásait nem vizsgálta, a jogszabályszövegek összevetéséből nem vont le következtetéseket. A törvényszék nem foglalkozott az indítványozó kollektív szerződéssel kapcsolatos álláspontjával, a Kúria azonban ezt nem orvosolta. A törvényszék és a Kúria ítéletének indokolása nem tért ki az indítványozónak Kjt., az Mt., a 29/2015. (VI. 15.) BM rendelet, a minimálbérről rendelkező kormányrendelet egyes rendelkezéseivel, valamint a Kúria Mfv.II.10.043/2016/7. számú ítéletével kapcsolatban kifejtett álláspontjának értékelésére sem.
- [14] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog sérelmét látja abban, hogy a másodfokon eljáró törvényszék ítélete nem tartalmazza a döntés alapjául szolgáló konkrét jogszabályhelyek megjelölését, valamint nem értékelte maradéktalanul az indítványozó jogi érveit, így az indítványozó nem tudta felülvizsgálati kérelmében teljes bizonyossággal megjelölni, hogy azt mely jogszabályhelyek megsértésére alapítja, illetve a jogszabálysértést nem tudta megfelelően indokolni. Az indítványozó álláspontja szerint, ha a törvényszék eleget tett volna az indokolási kötelezettségének, akkor lehetősége lett volna olyan tartalmú felülvizsgálati kérelmet előterjeszteni, amely kedvezőbb ítéletet eredményezett volna. Sértette az indítványozó jogorvoslathoz való jogát az is, hogy a Kúria felülvizsgálatra alkalmasnak tartotta a másodfokú bíróság ítéletét, és hogy az eljárási szabálysértés orvoslását nem új eljárásra utasítással tette meg.
- [15] Az indítványozó az Alaptörvény 28. cikkének sérelmét is állítja, mivel a Kúria az Mt. 46. §-ának és a Kjt. 66. §-ának értelmezésekor azok nyelvtani értelmezéssel megállapítható szövegével ellentétes döntést hozott. Az indítványozó szerint a Kjt. 66. § (9) bekezdésének helyes, a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgáló értelmezése szerint a jogalkotói cél az volt, hogy a közalkalmazotti illetmény ne lehessen kevesebb a minimálbérnél, illetve a garantált bérminimumnál. Az indítványozó nézete szerint a törvényszék és a Kúria nem az adott tényállásra vonatkozó jogszabályi rendelkezést alkalmazott, az indítványozó jogi érvelése elutasításának indokairól nem adott megfelelően számot.
- [16] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [17] Az Alkotmánybíróság elsőként az indítványozói jogosultság vizsgálatát folytatta le, tekintettel arra, hogy az indítványozó megyei rendőr-főkapitányság, és mint ilyen az állami szervezetrendszer része [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. A 3091/2016. (V. 12.) AB határozat szerint az állami szervek is rendelkezhetnek indítványozói jogosultsággal az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz előterjesztésére, amennyiben magánjogi jogalanyként jártak el az alapul fekvő jogviszonyban. A határozat azt is megállapította, hogy ennek vizsgálatát esetről-esetre kell elvégezni {3091/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [19]–[22]}.
- [18] Jelen ügyben az indítványozó rendőr-főkapitányság munkáltatóként egy munkaügyi jogvitában, mellérendelt jogalanyként mint a munkaügyi per alperese szerepelt. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jelen ügyben az indítványozó indítványtételi jogosultsága erre tekintettel megállapítható.

- [19] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, mivel az indítványozó számára a támadott bírósági döntést, a Kúria Mfv.II.10.140/2017/5. számú ítéletét 2017. augusztus 17-én kézbesítették, az alkotmányjogi panaszt pedig 2017. október 6-án érkezett a bíróság. Az indítvány részben megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem feltételeinek. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével kapcsolatban előadott indokai azonban nem állnak alkotmányjogilag értékelhető összefüggésben a kúriai döntés kapcsán állított jogsérelemmel, továbbá az indítványozó jelen ügyben nyilvánvalóan élhetett és élt is az Alaptörvényben biztosított jogorvoslathoz való jogával. Erre tekintettel az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére figyelemmel kifejtettek tekintetében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének e) pontjában foglaltaknak.
- [20] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában egyebekben megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B] cikk (1) bekezdése, XV. cikk (2) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései, 28. cikk], a támadott bírói döntést: a Kúria Mfv.II.10.140/2017/5. számú ítéletét, továbbá az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint indítványozói jogosultsága és érintettsége is egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [21] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a hátrányos tartalmú visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]] – lehet alapítani. Az indítványozó beadványában megjelölt sérelme viszont nem tartozik a fentiek szerint megjelölt kivételes esetek körébe. Mivel a jelen esetben az indítvány ilyen irányú indokolást nem tartalmazott, ezért a B) cikk (1) bekezdésének sérelme sem volt a jelen alkotmánybírósági eljárásban érdemben vizsgálható.
- [22] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segéd szabály szintén nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani [3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]].
- [23] A fentiekben kifejtettek tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény 28. cikkével összefüggésben sem felel meg a befogadhatóság feltételeinek, tekintettel arra, hogy az Alaptörvény 28. cikke nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának. Az alkotmányjogi panasz ebben a részében tehát nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének b) pontján alapuló feltételnek, így az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának e tekintetben sincs helye.
- [24] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [25] Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a jogalkalmazás egységének biztosítása az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése értelmében kifejezetten a Kúria – és nem az Alkotmánybíróság – hatásköre, melyet a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 25–44. §-ai konkretizálnak [3119/2017. AB határozat, Indokolás [26]]. Alkotmányjogi panasz alapján önmagában az ítéletek ellentmondása miatt, alapjog sérelme hiányában az Alkotmánybíróság nem vizsgálja felül az ítéleteket akkor sem, ha azokat a Kúria hozta [3195/2016. (X. 11.) AB határozat; Indokolás [23]; 3269/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [17]]. Erre tekintettel az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésével összefüggésben nincs helye a panasz érdemi vizsgálatának.
- [26] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az alkotmányjogi panaszban nevesített indokolási kötelezettség megsértését az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában már alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként értékelte [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [21]]. Ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz befogadásának az indokolási kötelezettség vonatkozásában csak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye esetén lehet helye az Abtv. 29. §-ának megfelelően. Az indokolási kötelezettséggel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]]. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási

jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat (lásd: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]). Az alkotmányjogi panasz érvei alapján az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye nem merül fel, mivel a Kúria ítéletéből megállapítható, hogy a Kúria érdemben megvizsgálta az indítványozó érveit, a törvényszék jogerős ítéletét pedig kiegészített indokolással tartotta fenn hatályában. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.

- [27] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát is, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban a tekintetben, hogy a bizonyítási eljárás eredményének felülmérlegelésére az alkotmányjogi panasz-eljárás nem adhat keretet, mert ebben az eljárásban csak a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség felülvizsgálatára kerülhet sor {3116/2014. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [54]; 3039/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [19]; 3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]}. A bíróságok mérlegelési körébe tartozik az a kérdés is, hogy a fél bizonyítási indítványának helyt ad-e. A vizsgált ügyben ezt a mérlegelést a bíróságok elvégezték, ennek felülmérlegelésére az Alkotmánybíróságnak a fentebb idézett gyakorlata alapján az alkotmányjogi panasz keretében nincsen módja.
- [28] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [29] Mindezekre tekintettel az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az Abtv. 27. §-ában, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek, ezért az Alkotmánybíróság azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. június 19.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2176/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3241/2018. (VII. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.21.533/2016/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.21.533/2016/3. számú, a Zalaegerszegi Törvényszék 3.Pf.20.040/2016/5. számú, a Nagykanizsai Járásbíróság 1.P.21.224/2014/12. számú ítéletei, valamint a Murakeresztúri Önkormányzatának a murakeresztúri 0128/1. helyrajzi számú és a 62. helyrajzi számú ingatlanokra vonatkozó 2012. évi Adó és értékbecslési törvény alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítvány benyújtására okot adó ügynek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 2.1. Az indítványozóval szemben végrehajtási eljárás folyt, melynek során a tulajdonában volt két külterületi ingatlant elárverezték. Az árverezés olyan, az önkormányzat által 2012-ben kiállított adó- és értékbecslési törvény figyelembevételével történt, amelyet a későbbi vevő házastársa jegyzett. Az önkormányzat korábban (2006-ban és 2009-ben) is kiállított az ingatlanra adó- és értékbecslési törvényt, azokon a 2012-ben kiállított iratnál lényegesen magasabb összeg szerepelt értéként, ráadásul időközben további építkezési munkák is folytak a területen. A végrehajtási eljárás során az adó- és értékbecslési törvény alapján megállapított becsértéket a végrehajtó közölte a felekkel. Az értékbecslést az indítványozó kétséget kizáróan megkapta, az értéket kevesellte, ezért az egyik ingatlan becsértékének megállapításával szemben végrehajtási kifogást terjesztett elő, amit azonban a Nagykanizsai Járásbíróság elkeszttség okán elutasított. A sikeres árverés 2013. április 8-án történt meg, ezt követően az indítványozó az árverés hatálytalansága vagy semmissége megállapítását nem kérte. A NAV az egyik ingatlannál helyszíni szemlét is végzett majd összehasonlító adatok alapján megállapította, hogy a vételár és az összehasonlító adatok általános fajlagos értéke közötti minimális eltérés nem teszi indokolttá az illetékkiszabásnál az értékbecslésben történő eltérést.
- [4] 2.2. Az indítványozó keresete, melyben az árverési vevő (a továbbiakban: alperes) tulajdonjoga bejegyzésének törlését és az indítványozó tulajdonjogának visszavezetését, továbbá ennek érdekében az ingatlan-nyilvántartási hatóság megkeresését kérte, 2014. november 8-án érkezett a Nagykanizsai Járásbíróságra. Ebben – lényegében a Kúria 2405/2011. számú polgári elvi határozatára hivatkozva – az árverés semmisségét, hatálytalanságát állította a becsérték irreálisan alacsony volta és megállapításának körülményei miatt, és ennek alapján kérte az eredeti állapot helyreállítását. Kiemelte, hogy a semmisségre bárki határidő nélkül hivatkozhat.
- [5] A bíróság azt állapította meg, hogy a végrehajtó szabályszerűen járt el, az indítványozó pedig – bár általa sem vitatottan meg lett volna rá a lehetősége – nem élt a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 217. §-ában szabályozott végrehajtási kifogással. Ennek következtében az indítványozó ügye és a hivatkozott legfelsőbb bírósági elvi határozatban foglalt ügy teljesen mértékben eltér egymástól. Az indítványozó által az árverés törvényességével kapcsolatban felhozott érvek a végrehajtási kifogás – a Vht. 217. §-ában meghatározott határidőben történő – benyújtása alapján indult eljárásban lettek volna vizsgálhatóak, az eltelt időre tekintettel az indítványozónak már nincs lehetősége arra, hogy az árverés „úgymond semmissége alapján kezdeményezze a tulajdonjoga visszaállítását”.

- [6] Az indítványozó fellebbezése alapján eljárta Zalaegerszegi Törvényszék az elsőfokú ítéletet a per főtárgya tekintetében – a tényállást és az indokolást kiegészítve – helybenhagyta, a fizetendő elsőfokú perköltség összegét leszállította. A bíróság kiemelte, hogy az indítványozó a végrehajtási eljárás adósaként az általa sérelmezett végrehajtói intézkedésekkel (becsérték megállapításával és az ingatlanárverésekkel) szemben végrehajtási kifogást terjeszthetett volna elő, melynek szabályait a Vht. 217. §-a állapítja meg. Az indítványozó végrehajtási kifogást csak az egyik ingatlan becsértékének megállapításával szemben nyújtott be, ám az elkésett volt. „Ilyen körülmények között a felperes egyéb jogorvoslati eszköz hiányában az általa továbbra is sérelmesnek tartott végrehajtói intézkedéseket nem támadhatja, azok semmisségére, hatálytalanságára pedig alappal nem hivatkozhat. Az utóbbi két, a kötelmi jogban a szerződés általános szabályainál használt jogi kategória [...] a bírósági végrehajtási eljárásban nem értelmezhető, az egyes végrehajtói intézkedések jogi minősítésére nem használható. [...] Mindemiattnincs lehetőség arra, hogy egy az arra jogosultak által végrehajtási kifogással törvényi határidőben nem, vagy alaptalanul támadott végrehajtói intézkedés esetében utóbb az, akinek ahhoz jogi érdeke fűződik, vagy akit arra a törvény feljogosít – a régi Ptk. 234. § (1) bekezdése, vagy a Ptk. 6:88 § (3) bekezdése alapján – a semmisségre hivatkozzon, vagy a semmisséggel kapcsolatos peres eljárást indítson.”
- [7] Az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján eljárta Kúria a fellebbezési illeték megfizetésére vonatkozó rendelkezés kivételével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Ítéletének indokolásában a Kúria azt hangsúlyozta, hogy a Vht. és a Ptk. szabályai alapján az árverési vevő tulajdonjoga végrehajtási kényszeraktuson alapszik, nem az adóstól származik, így az adós és az árverési vevő között kötelmi jellegű jogviszony nem jön létre. „Következésképpen a volt tulajdonos adós nem igényelheti jogszerűen az árverési vételnek a Ptk. szerződések-re vonatkozó szabályai alapján történő érvénytelenné nyilvánítását. [...] Az indítványozó mint adós és az árverési vevő között nem jött létre kötelmi jogi jogviszony, ebből következően a felperes az alperessel szemben csak a Vht. szabályai által nyújtott jogorvoslati lehetőségekkel élhet. [...] Mindezekre tekintettel az eljárta bíróságok nem vizsgálhatták a becsértékekkel és az árverés körülményeivel kapcsolatos kifogásokat”.
- [8] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, melyet – miután az Alkotmánybíróság főtitkára hiánypótlásra szólította fel – kiegészített. Az indítványozó az ítéletek alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését az Alaptörvény V. cikkének, XIII. cikk (1) és (2) bekezdéseinek, XXIV. cikk (1) bekezdésének, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek, R) cikkének valamint 28. cikkének a sérelmére hivatkozva kérte.
- [9] Az indítványozó álláspontja szerint a bírói ítéletek azért sértik a tulajdonjog védelmét, (Alaptörvény XIII. cikk) mert a valóltan, értéken aluli becsértéket kontrollálatlanul elfogadták és figyelmen kívül hagyták a szükségesség és értékarányosság elvét. A tisztességes bírói eljáráshoz való jogával [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] kapcsolatban egyrészt azt sérelmezte, hogy a bíróságok nem rendeltek ki az ingatlanértékeléshez szakértőt, másrészt azt, hogy az ítéletek indokolása nem közérthető és nem kellő részletességű. A bírósághoz fordulásához való jogának sérelmét pedig azért állította, „mert az ítéletek érdemben nem döntöttek a tulajdonjog sérelme tekintetében és különböző eljárási szabályokra hivatkozással kerültek meg a döntést, annak ellenére, hogy a tulajdoni igények nem évülnek el.” A tisztességes eljáráshoz való jogának a sérelmét továbbá arra alapozta az indítványozó, hogy – álláspontja szerint – az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit a bíróságok nem vizsgálták meg kellő alaposan és ezek értékeléséről nem adtak döntésükben számot.
- [10] Nézete szerint a hatóságok tisztességes és részrehajlás nélküli eljárása (Alaptörvény XXIV. cikk) azért kérdőjelezhető meg, mert az értékbecslés alapjául szolgáló adó- és értékbizonyítványt az árverező házastársa állította ki.
- [11] Az indítványozó az Alaptörvény V. cikkének sérelmét külön nem indokolta, e körben is tulajdonképpen az Alaptörvény XIII. cikkének sérelmére, arra hivatkozott, hogy bár a tulajdonjog korlátozása szükséges volt, azonban az nem volt arányos, mivel az ingatlan becsértéke nem tükrözte a reális forgalmi értéket, az árverés útján kétszeresen csökkentett értéken került ki az indítványozó tulajdonából. Az indítványozó az Alkotmánybíróság számos, a tulajdonjoggal kapcsolatos döntésére hivatkozott annak alátámasztására, hogy bár az őt ért tulajdonelvonás szükségessége a közérdek miatt megállapítható, azonban az arányossága nem.
- [12] Az indítványozó az Alaptörvény 28. cikkének a sérelméhez kapcsolódóan fejtette ki azon álláspontját, hogy az adó- és értékbizonyítvány hiányos volt és alkalmatlan volt az ingatlan forgalmi értékének a megállapítására.
- [13] Az indítványozó az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdésén keresztül a Nemzeti hitvallásra hivatkozva a demokratikus jogállammal szembeni elvárásként fogalmazta meg a tisztességes eljárás követelményét, amely nézete szerint ügyében nem valósult meg.

- [14] Az indítványozó nézete szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogát pedig azért sértették meg a bíróságok, mert a kereseti kérelmére csak formális választ adtak, így a jogorvoslat nem volt tényleges és hatékony, jogsérelme nem volt orvosolható. „A bíróságok ki sem tértek a fellebbezési eljárásban arra, hogy a hogy a jogszabályi célnak összhangban az Alapelvben foglaltakkal, a kereseti kérelem teljes egésze tekintetében kellett volna [a]z I. foknak döntenie.”
- [15] Az indítványozó kérte továbbá a jogerős ítélet végrehajtásának a felfüggesztését.
- [16] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [17] 4.1. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az (1b) bekezdés e) pontja alapján pedig a kérelem akkor határozott, ha indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a kifogásolt bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Az indítványnak az Alaptörvény V. cikkének sérelmét állító része nem felel meg ennek a követelménynek.
- [18] 4.2. Az Abtv. 27. § a) pontja alapján csak az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme esetén nyújtható be alkotmányjogi panasz. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban a kérdésben, hogy az Alaptörvény 28. cikkét valamint R) cikk (3) bekezdését nem tekinti olyan, az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát tartalmazó alaptörvényi rendelkezésnek, amelyre alkotmányjogi panasz alapítható {legutóbb lásd pl. 3075/2018. (II. 26.) AB végzés, Indokolás [24], [26]; 3070/2018. (II. 26.) AB végzés, Indokolás [15] illetve 3266/2017. (X. 19) AB végzés, Indokolás [8]}. Ezért az Alkotmánybíróság az ezekre alapított indítványi elemeket nem vizsgálhatta.
- [19] 4.3. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hivatkozik arra az évek óta folytatott és az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető, következetes gyakorlatára, amely szerint – mivel a testület „az Alapörvény védelmének legfőbb szerve”, ezért – eljárása során nem vizsgálhatja felül a támadott bírói döntés jog-, illetve törvényszerűségét. Ezt már csak azért sem teheti meg, mert ez esetben az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése szerint a bíróságok számára megfogalmazott, a 25. cikk (2) bekezdésében konkretizált igazságszolgáltatási hatáskörben, következőképpen alaptörvény-ellenesen járna el. Ezért „[ö]nmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [20] Az ügyben az alapkérdés az volt, hogy az indítványozó az általa benyújtott, tulajdonjog megállapítására irányuló kereset alapján kérheti-e a megelőző végrehajtási eljárás egyes cselekményeinek bíróság általi felülvizsgálatát, mivel – nézete szerint – ezek jogszerűtlensége vezetett ahhoz, hogy ingatlanjai az eljárás során tényleges értékük töredékéért kerültek értékesítésre. A tárgybeli ingatlanok végrehajtási eljárásban, sikeres árverést követően kerültek a per alperesének a tulajdonába. Mindhárom eljárt bíróság azt állapította meg, hogy az indítványozó által a keresetében felhozott, a végrehajtásra esetlegesen kiható, állított jogsértéseket nem a tulajdonjog megállapítása iránti perben, hanem a Vht. alapján benyújtott végrehajtási kifogás jogorvoslati eljárásban lehetett volna vitatni; ezt azonban az indítványozó – az egyik ingatlanának becsértékével kapcsolatos eljárás kivételével – elmulasztotta. A bíróságok vizsgálták azt is, hogy a végrehajtási eljárás jogszerű volt-e abban a tekintetben, hogy az indítványozónak fennállt-e az objektív lehetősége a végrehajtási kifogás benyújtására, és e tekintetben arra a következtetésre jutottak, hogy az indítványozónak lett volna lehetősége kifogás benyújtására (mint ahogy ezt egy esetben meg is tette).
- [21] Mindezek olyan tény-, illetve jogalkalmazási, törvényességi kérdések, amelyeket az Alkotmánybíróság a korábbiakban kifejtettek szerint nem bírálhat felül. Ebből következően az állított alapjogsérelmekről is ezeknek a tükrében kellett állást foglalnia az eljáró tanácsnak.
- [22] Bár az indítványozó tulajdonjogának sérelmével kapcsolatban már a Kúria előtti eljárásban, majd alkotmányjogi panaszában is hivatkozott az Alaptörvény XIII. cikkének a sérelmére – a tulajdonkorlátozás szükségességét elismerve annak arányosságát vitatva –, valójában azonban az értékaránytalanságot, vagyis azt kifogásolta, hogy az árverési vevő a valós értéküknél lényegesen alacsonyabb értéken jutott hozzá az ingatlanokhoz. Annak

elbírálása, hogy a tulajdonszerzés értékarányosan történt-e, a perben eljáró bíróságok és nem az Alkotmánybíróság feladata; a korábbiakban kifejtettek alapján ez olyan ténykérdés, amelyet az Alkotmánybíróság nem bírálhat felül. Az alkotmányjogi panasz benyújtására okot adó ügyben ráadásul már az eljáró bíróságok sem vizsgálhatták ezt a kérdést, mivel az indítványozó elmulasztotta (határidőben) megindítani a Vht. által szabályozott jogorvoslati eljárásokat.

- [23] 4.4. Az Abtv. 29. §-a szerint „az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.” Ez alternatív feltétel, bármelyik megléte indokot ad a befogadásra. Ezért az Alkotmánybíróság, miután megállapította, hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető kérdést az indítványozó nem fogalmazott meg, azt vizsgálta, hogy az indítványban felhozott érvek alapján felmerülhet-e a bírói döntések alaptörvény-ellenességének a kételege.
- [24] 4.5. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos indítványi elemhez kapcsolódóan is arra utal az Alkotmánybíróság, hogy az adó- és értékbizonyítvány kiállításának törvényességét az indítványozó a végrehajtási kifogás során, a Vht.-ban meghatározott határidőben vitathatta volna, erre azonban nem került sor. Az eljáró bíróságok vizsgálták, hogy erre volt-e objektív lehetősége az indítványozónak; mivel azt állapították meg, hogy az indítványozó a megfelelő jogorvoslati eszköz igénybevételétől nem volt elzárva, ezért az eljárásokban az egyes végrehajtási cselekmények törvényességét már nem vizsgálhatták. Tekintettel arra, hogy ezek a kérdések a 4.3. pont (indokolás [19] és köv.) szerint olyan, a bíróságok által eldöntendő törvényességi kérdések, amelyek felülvizsgálatát az Alkotmánybíróság nem végezheti el, ezért e körben fel sem merülhet a bírói döntés alaptörvény-ellenességének a kételege.
- [25] 4.6. A tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő alapjogra az Alkotmánybíróság az eddigiekben követett gyakorlatában a hatósági és a bírósági eljárásokkal szembeni elvárásként tekintett. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében nem kétségesen eljárási természetű alapjogot ismer el, amelynek elvi alapját az eljárás egészének minőségében lehet megragadni. Az Alkotmánybíróság által a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában (Indokolás [29]) alkalmazhatónak ítélt 6/1998. (III. 11.) AB határozata értelmében a tisztességes eljáráshoz való jog „olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes” (ABH 1998, 91, 95.).
- [26] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséhez kapcsolódóan az indítványozó érveinek egy része abból indul ki, hogy a bíróságoknak érdemben dönteniük kellett volna a végrehajtási eljárás jogszerűtlenségéről. Tekintettel arra, hogy a bíróságok álláspontja szerint – melyet a 4.3. pontban (indokolás [19] és köv.) kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság nem bírálhat felül – azt korábban, végrehajtási kifogáson keresztül lehetett volna vitatni, így e körben fel sem merülhet az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmének a kételege.
- [27] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint „az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. [...] Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Ugyanebben a döntésében arra is rámutatott a testület, hogy „az indokolt hatósági döntéshez való jog semmiképpen sem jelentheti azt, hogy az ügyben eljáró bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelje” (Indokolás [31]). Az eljáró bíróságok részletesen, koherens módon megindokolták döntésüket. Az, hogy ezt az indokolást az indítványozó vitatja, illetve a saját álláspontja szerint annak másra is ki kellett volna térnie, nem veti fel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmének a kételegt.
- [28] 4.7. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéshez kapcsolódó indítványi elem tekintetében sem talált az Alkotmánybíróság olyan indokot, amely alapján fennállna az alaptörvény-ellenesség kételege és emiatt az indítványt be kellene fogadni. Az indítványozó élhetett és élt is jogorvoslati jogával; az, hogy a másodfokú bíróság illetve a Kúria nem adott helyt a fellebbezésének illetve a felülvizsgálati kérelmének, nem veti fel a jogorvoslati jog

sérelmét. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése a jogorvoslathoz való jogot biztosítja és nem azt, hogy a jogorvoslati kérelem pozitívan kerül elbírálásra.

- [29] Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 27. § a) pontjára, 29. §-ára, 52. § (1) bekezdésére és (1b) bekezdésének e) pontjára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjaira tekintettel – visszautasította. Az indítvány visszautasítására tekintettel az Alkotmánybíróságnak a jogerős ítélet végrehajtásának a felfüggesztése kérdésében nem kellett döntést hoznia.

Budapest, 2018. június 19.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1992/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3242/2018. (VII. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Győri Ítéltábla Pf.III.20.359/2017/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz tárgyában indult eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Közép-dunántúli Országos Büntetés-végrehajtási Intézet (székhelye: 2471 Baracska, Annamajor, a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője (Tóth Ügyvédi Iroda, székhelye: 2475 Kápolnásnyék, Fő út 31.) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 27. §-a alapján, amelyben a Győri Ítéltábla Pf.III.20.359/2017/5. számú ítéletét támadta.
- [2] Az alapul fekvő ügyben az indítványozó hajtotta végre a perbeli felperes szabadságvesztés büntetését, aki keresetében sérelemdíj megfizetésére kérte kötelezni az indítványozót az elhelyezésre vonatkozó jogszabályi rendelkezések megsértése miatt. Az elsőfokú bíróság a kereseti kérelmet elutasította. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és a zsúfoltság tekintetében azt felülbírálta, az indítványozó felelősségét megállapította és jogerősen 1 millió Ft megfizetésére kötelezte.
- [3] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírósági döntés sérti a diszkrimináció tilalmát [Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése], a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése], valamint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése]. A másodfokú bíróság ugyanis úgy vezette le, hogy az indítványozó a jogellenes magatartást tanúsító személy, hogy az adott ügyben a jogellenes magatartás nem az intézeten belüli zárkában való elhelyezésben nyilvánult meg, hanem abban, hogy a vonatkozó szabályozás olyan egymásnak ellentmondó jogszabályi rendelkezésekből áll, amelynek a címzettjei – mint amilyen a közfeladatot ellátó indítványozó – nem felelhetnek meg.
- [4] 2. Az Alkotmánybíróság eljárása során az indítványozó az alkotmányjogi panaszt visszavonta.
- [5] Az Ügyrend 67. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság végzésben megszüntetheti az eljárást a nyilvánvalóan okafogyottá váló ügyek esetén, a 67. § (2) bekezdésének c) pontja alapján pedig okafogyottá válik az indítvány különösen, ha az indítványozó indítványát visszavonta.
- [6] 3. Az Alkotmánybíróság az indítvány visszavonására figyelemmel a rendelkező részben foglaltak szerint az eljárást megszüntette.

Budapest, 2018. június 19.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/646/2018.

EGYÉB DOKUMENTUMOK, KÖZLEMÉNYEK

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG ELNÖKÉNEK 2/2018. (VI. 28.) ELNÖKI UTASÍTÁSA

egyesbírók kijelöléséről

Az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 11. §-a alapján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 55. § (5) bekezdésben meghatározott eljárásban eljáró egyesbíróként 2018. július 1-től 2018. szeptember 30-ig terjedő időtartamra – saját kérésükre, ismételten – *dr. Schanda Balázs* alkotmánybíró és *dr. Szabó Marcel* alkotmánybíró jelölöm ki.

Budapest, 2018. június 28.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
elnök

Alkotmánybírósági ügyszám: XXV-1/1078-0/2018.

Az Alkotmánybíróság Határozatait az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.estercom.hu
Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Köves Béla ügyvezető
HU ISSN 2062–9273